



MINISTERUL AGRICULTURII
ȘI DEZVOLTĂRII RURALE



Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

Perioada de evaluare: 25.11.2016 – 01.10.2018

Elaborator

Centrul pentru Dezvoltare Socială CEDES

Sighișoara, str. Mihai Viteazu nr. 93/7

Telefon:0722.244.004

e-mail office@cedes.ro

www.cedes.ro

Echipa de elaborare

Nicoleta - Margareta Anghel

Expert cheie I – Sociolog

Sebastian - Lucian Anghel

Expert cheie II – Economist

**Raport de evaluare aprobat de Comitetul de Coordonare a Evaluării în
sedința din data de 12.02.2019 și de Consiliul Director al GAL Dealurile
Târnavelor prin Decizia nr. 5/14.02.2019**



Grupul de Acțiune Locală Dealurile Târnavelor

Loc. Saschiz, Str. Principală, Nr. 159, Jud. Mureș, 547510, Tel/Fax +40-265.711.718

dealuriletarnavelor@yahoo.com, www.tarnava-mare.ro

CUPRINS

1. Prefață.....	3
2. Rezumat.....	4
3. Context.....	4
4. Scopul și obiectivele evaluării.....	5
5. Metodologia de evaluare.....	5
6. Constatările și concluziile evaluării.....	16
7. Concluzii, recomandări și lecții învățate.....	48
8. Anexe	53

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

Raportul de evaluare a SDL GT reprezintă o analiză aprofundată, cu caracter socio-economic, menită să identifice, să cuantifice și să demonstreze prin dovezi ceea ce s-a realizat, rezultatele obținute și schimbările generate, explicând principalele mecanisme care stau la baza acestor rezultate.

Evaluarea a avut loc în contextul obligativității impuse de Uniunea Europeană GAL-urilor de a realiza evaluarea implementării strategiilor de dezvoltare locală și s-a desfășurat în perioada 18.12.2018-12.02.2019.

Asociația Grupul de Acțiune Locală Dealurile Târnavelor implementează în teritoriul GAL DT acoperit de 8 comune, Submăsura 19.2 - Sprijin pentru implementarea acțiunilor în cadrul strategiei de dezvoltare locală.

Evaluarea reflectă progresul implementării strategiei la data de 01.10.2018 și s-a realizat cu sprijinul a 2 experți:

- Nicoleta- Margareta Anghel, de profesie sociolog, cu experiență în coordonarea și derularea activităților de cercetare și de evaluare, proiectarea instrumentelor de cercetare, realizarea planurilor de dezvoltare durabilă, managementul proiectelor, susținerea de cursuri, scrierea de proiecte, coordonarea la nivel local a unor proiecte de monitorizare a instituțiilor publice (din perspectiva transparenței decizionale, accesului la informații etc.), management de caz, activități de advocacy
- Sebastian- Lucian Anghel, de profesie economist, cu experiență în proiecte de monitorizare a instituțiilor publice și de cercetare (administrare chestionare, realizare interviuri, introducerea de date), coordonarea la nivel local a unor proiecte, implicarea în proiecte de promovare a egalității de șanse, întocmirea de rapoarte financiare și tehnice.

Listă de acronime utilizate

AFIR – Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale

GAL - Grup de Acțiune Locală

SDL - Strategie de Dezvoltare Locală

DT-Dealurile Târnavelor

AM- Autoritate de Management

ANSVSA - Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor

LEADER- Legături între Acțiuni pentru Dezvoltarea Economiei Rurale

OJFIR- Oficiul Județean pentru Finanțarea Investițiilor Rurale

CRFIR- Centrul Regional pentru Finanțarea Investițiilor Rurale

INS- Institutul Național de Statistică

UAT-Unitate administrativ teritorială

PNDR- Programul Național de Dezvoltare Rurală

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

Rezumat

Evaluarea și-a propus să identifice, să cuantifice și să demonstreze prin dovezi ceea ce s-a realizat, rezultatele obținute și schimbările generate, explicând principalele mecanisme care stau la baza acestor rezultate și formulând unele lecții utile pentru îmbunătățirea modului de proiectare și implementare ale strategiei viitoare.

Pentru evaluarea implementării SDL DT s-au stabilit 5 teme generale ale evaluării, obligatoriu a fi incluse în actualul exercițiu de evaluare a implementării SDL, desfășurat de către fiecare GAL: logica intervenției strategiei de dezvoltare locală, contribuția operațiunilor realizate la atingerea obiectivelor prevăzute de strategie, valoarea adăugată datorată metodei LEADER, factorii de succes și de insucces, contribuția SDL la aria de intervenție 6B.

Prin metodologia de lucru utilizată s-au furnizat răspunsuri la 8 întrebări de evaluare (6 întrebări comune și 2 întrebări specifice), fiecărei întrebări de evaluare i-au fost asociate unul sau mai multe criterii de evaluare/analiză. Totodată, s-au respectat cerințele obligatorii de formulare a răspunsurilor la unele întrebările de evaluare.

Pentru evaluarea strategiei de dezvoltare locală s-a folosit o combinație între studiul documentelor, colectarea și analiza datelor administrative, ancheta exploratorie pe bază de chestionar, interviuri, verificarea funcționării logicii de intervenție.

Pentru fiecare temă a evaluării și pentru fiecare dintre cele 8 întrebări de evaluare s-au formulat constatări și concluzii.

Raportul cuprinde și concluziile generale ale evaluării, recomandările aferente fiecărei întrebări de evaluare și recomandările generale, precum și prezentarea lecțiilor învățate, cu aplicabilitate în viitor.

Context

Asociația Grupul de Acțiune Locală Dealurile Târnavelor s-a constituit ca parteneriat public – privat în 2007 în accepțiunea programului LEADER, membrii fondatori dispunând de resurse umane, logistice și expertiză pentru realizarea unei Strategii de Dezvoltare Locală. Până în prezent s-au operat două modificări ale componenței parteneriatului: atât prin renunțarea unora dintre membrii care, fie nu mai aveau activitate, fie și-au schimbat statutul juridic, cât și prin cooptarea de noi membri care și-au manifestat dorința și interesul de a sprijini dezvoltarea socio-economică și culturală a zonei.

Prima versiune a actualei SDL DT a fost elaborată la data de 18.04.2016. Elementele strategice ale acestui document de planificare a dezvoltării locale își au originea și asigură continuitatea procesului de dezvoltare a teritoriului LEADER Dealurile Târnavelor din perioada 2007-2013.

Obiectivul principal al SDL DT este dezvoltarea potențialului socio-economic (IC = 0,55) și al dezvoltării rurale al tuturor unităților administrativ –teritoriale membre GAL DT.

SDL DT are 4 obiective specifice:

(1) Creșterea atractivității investiționale durabile microregionale și recreaționale a teritoriului GAL DT;

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

(2) Dezvoltarea rețelelor (sistemelor) eco-sociale microregionale pentru creșterea echitabilă social a calității vieții populației

(3) Conservarea și valorificarea durabilă a resurselor naturale și culturale microregionale- a celor protejate, în special

(4) Creșterea capacității parteneriale de bună guvernare locală și microregională (incluzând cooperarea extrateritorială administrativă și sectorială în cadrul rețelelor de cooperare în domeniile prioritare de dezvoltare).

Strategia are prevăzut un buget total de 2.024.811,15 Euro și acoperă perioada 25.11.2016-31.12.2023.

Scopul și obiectivele evaluării

Scopul evaluării

Evaluarea este o componentă importantă a etapei de implementare a strategiei de dezvoltare locală.

Evaluarea a avut ca scop să identifice, să cuantifice și să demonstreze prin dovezi ceea ce s-a realizat, rezultatele obținute și schimbările generate, explicând principalele mecanisme care stau la baza acestor rezultate.

Rezultatele evaluării vor fi folosite pentru a raporta și demonstra la diferite nivele (partenerilor din cadrul GAL, principalilor actori locali, Consiliului director, echipei GAL, entităților implicate în implementarea și evaluarea PNDR etc.), modul în care s-a acționat și ce s-a obținut prin implementarea strategiei (rezultate și efecte), dar și pentru a formula lecții utile pentru îmbunătățirea acesteia.

Obiectivele evaluării:

- pentru a raporta și demonstra la diferite nivele, prin colectarea de informații și dovezi solide, modul în care s-a acționat, cum au fost utilizate resursele și ce rezultate și efecte au fost obținute prin implementarea SDL;
- pentru a înțelege ce și cum funcționează sau de ce nu funcționează (factorii și mecanismele care influențează rezultatele SDL) contribuind astfel la identificarea unor eventuale măsuri de corecție pentru actuala strategie (pentru a îmbunătăți eficacitatea, eficiența, relevanța, impactul, sustenabilitatea acesteia) și la formularea de lecții utile pentru îmbunătățirea modului de proiectare și implementare ale strategiei viitoare.

Metodologia de evaluare

Pentru evaluarea strategiei de dezvoltare locală s-a folosit o combinație între studiul documentelor, colectarea și analiza datelor administrative, ancheta exploratorie pe bază de chestionar, interviuri, verificarea funcționării logicii de intervenție.

În timp ce studiul documentelor reprezintă o metodă transversală pentru totalitatea întrebărilor de evaluare, colectarea și analiza datelor administrative fundamentează abordarea metodologică atribuită întrebărilor de evaluare. Colectarea și analiza datelor administrative permit concentrarea pe aspectele procedurale (ex. analiza apelurilor de proiecte, măsuri lansate, număr de proiecte contractate și/sau finalizate) și pe realizările preliminare (ex. analiza indicatorilor financiari, de realizare și de rezultat). Pentru studiul documentelor au fost utilizate atât documente în legătură cu strategia (cereri de finanțare, ghiduri, modificări de SDL, situații

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

centralizate ale proiectelor, site-ul GAL DT, dar și alte documente considerate relevante de evaluator), cât și documente din resurse externe (ex. date de la Institutul Național de Statistică, STUDIU PRIVIND STABILIREA POTENȚIALULUI SOCIO-ECONOMIC DE DEZVOLTARE AL ZONELOR RURALE elaborat de ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI, GHID EVALUAREA LEADER/DLRC, AUGUST 2017).

S-au realizat 8 interviuri semi-structurate cu beneficiari direcți pentru obține o parte din informațiile necesare pentru a răspunde întrebărilor de evaluare.

Ancheta exploratorie pe bază de chestionar a urmărit de asemenea colectarea de informații necesare pentru a răspunde întrebărilor de evaluare, pe mai multe nivele:

- La nivelul beneficiarilor direcți și indirecti din teritoriul GAL DT
- La nivelul membrilor care fac parte din parteneriatul GAL DT
- La nivelul angajaților GAL DT

Chestionarele au fost administrate în general de către experții implicați în studiu (prin tehnica față în față) și auto-administrate în cazul beneficiarilor direcți din teritoriul GAL DT, la nivelul a 12 membri care fac parte din parteneriatul GAL DT și la nivelul angajaților GAL DT.

Un singur chestionar a fost administrat prin telefon (în cazul unui membru în parteneriatul GAL DT).

Toate chestionarele auto-administrate au fost transmise de evaluator prin e-mail.

În cazul celor 4 tipuri de respondenți (beneficiari direcți, beneficiari indirecti, angajați ai GAL DT, membri care fac parte din parteneriatul GAL DT), chestionarele au cuprins atât întrebări închise (cu răspunsuri prestabilite), cât și întrebări cu răspunsuri deschise, pentru a sprijini obținerea de informații relevante în raport cu temele obligatorii incluse în actualul exercițiu de evaluare a implementării SDL, desfășurat de GAL DT.

Pentru evaluarea SDL DT a fost utilizat un mix de metode și tehnici, cantitative și calitative, care să asigure complementaritatea datelor obținute, pentru a asigura o înțelegere sporită a rezultatelor obținute prin intermediul fiecărei metode, respectiv tehnici utilizate.

Informațiile colectate prin studiul documentelor/analiza datelor administrative oferă o bază importantă de înțelegere a contextului de implementare a intervențiilor, a progresului implementării strategiei, a factorilor care influențează pozitiv sau negativ implementarea și rezultatele obținute, a dinamicii mediului socio-economic cu relevanță pentru obiectivele strategiei.

Interviul ca tehnică folosită pentru a colecta date calitative a permis colectarea de informații complexe, spre exemplu, aspecte calitative ale procesului de implementare și ale rezultatelor obținute, factori care influențează implementarea și rezultatele, aspecte privind motivațiile persoanelor din grupurile țintă sau lipsa motivației, opinii, idei privind posibile măsuri de corecție sau privind lecțiile învățate etc. Pentru realizarea interviurilor s-a folosit un ghid de interviu, tipul de interviu folosit fiind semi-structurat. Participanții la interviu au fost selectați din rândul beneficiarilor de proiecte, fiind în număr de 8.

Ancheta pe bază de chestionar a urmărit colectarea de informații la nivelul mai multor factori interesați (beneficiari direcți și indirecti, membri în parteneriatul GAL DT, angajați ai GAL DT), fiind o anchetă de tip exploratoriu. La nivelul beneficiarilor direcți și indirecti, membrilor în parteneriatul GAL DT, tipul de eșantionare a fost unul de disponibilitate, dar cu o împărțire pe cote la nivelul celor 8 UAT-uri din

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

teritoriul GAL DT. S-au folosit 3 tipuri de chestionare diferite, pentru cele 3 tipuri de respondenți (beneficiari, membri în parteneriatul GAL și angajați GAL).

Chestionarul adresat beneficiarilor direcți și indirecti din teritoriul GAL DT a fost aplicat pe un eșantion de disponibilitate de 96 de persoane (53 de bărbați și 43 de femei), după cum urmează:

-Albești: 11 persoane

-Apold:13 persoane

-Daneș:12 persoane

-Nadeș:11 persoane

-Saschiz:13 persoane

-Vânători:12 persoane

-Biertan:12 persoane

-Laslea: 12 persoane

Tematica evaluării SDL este bazată pe recomandările Ghidului Operațional privind Evaluarea Implementării Strategiilor de Dezvoltare Locală (iulie 2018), dar și din documentul "Teme și întrebări de evaluare comune pentru evaluarea implementării SDL de către Grupurile de Acțiune Locală" (septembrie 2018) . Cele cinci teme și întrebările de evaluare detaliate în continuare reprezintă elemente obligatoriu a fi incluse în actualul exercițiu de evaluare a implementării SDL, desfășurat de către fiecare GAL.

Tema 1: Logica intervenției Strategiei de Dezvoltare Locală

Aspecte cheie: Relevanța strategiei față de nevoile și potențialul de dezvoltare din teritoriu; Coerența internă și cu politicile de referință relevante.

Întrebări de evaluare:

1. În ce măsură logica de intervenție a strategiei de dezvoltare locală este încă relevantă față de nevoile socio-economice și potențialul de dezvoltare ale teritoriului?

2. Cât de coerentă este logica intervenției care stă la baza strategiei de dezvoltare locală?

Tema 2: Contribuția operațiunilor realizate la atingerea obiectivelor prevăzute de strategie

Aspecte cheie: Gradul de atingere a rezultatelor planificate, a obiectivelor specifice și a impactului prevăzut prin strategia de dezvoltare locală; Contribuția operațiunilor finanțate la atingerea rezultatelor, obiectivelor, impactului planificat , distinct de alți factori externi strategiei; Eficiența costurilor înregistrate la nivelul operațiunilor finanțate.

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

Întrebări de evaluare:

Întrebare de evaluare comună:

3. În ce măsură au fost atinse obiectivele strategiei sau care este probabilitatea atingerii acestor obiective în viitor, având în vedere progresul înregistrat până la data evaluării?

Întrebări de evaluare specifice:

3.1 În ce măsură a contribuit strategia la dezvoltarea competențelor și capacității locale de a susține dezvoltarea socio-economică a teritoriului?

3.2 În ce măsură strategia a fost capabilă să implice tinerii și femeile? Cu ce efecte?

Tema 3: Valoarea adăugată datorată metodei LEADER

Aspecte cheie: Beneficiile obținute datorită abordării LEADER.

Întrebarea de evaluare

4. Ce beneficii au fost obținute datorită metodei LEADER ? (dezvoltarea capitalului social local, rezultatele obținute prin implementarea strategiei, îmbunătățirea guvernancei locale)

Tema 4: Factorii de succes și de insucces

Aspecte cheie: Influența factorilor interni și externi asupra rezultatelor obținute prin implementarea SDL.

Întrebarea de evaluare

5. Care sunt factorii interni și externi care au influențat sau influențează (pozitiv sau negativ) implementarea strategiei și rezultatele obținute? Ce măsuri au fost adoptate până la data evaluării și cu ce efecte? Ce măsuri sunt încă necesare?

Tema 5: Contribuția SDL la aria de intervenție 6B

Aspecte cheie: Contribuția efectivă a SDL la dezvoltarea locală în zonele rurale, conform criteriilor de evaluare și indicatorilor comuni aferenți ariei 6B.

Întrebarea de evaluare:

6. În ce măsură a sprijinit SDL dezvoltarea locală în zonele rurale?

Următorul tabel ilustrează metodologia care a fost utilizată pentru formularea răspunsurilor la întrebările de evaluare și la temele obligatorii:

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

Tabelul nr. 1.

Metodologia utilizată pentru formularea răspunsurilor la întrebările de evaluare

Nr. crt	Tema	Întrebare de evaluare	Verificarea funcționării logicii de intervenție a strategiei	Studiul documentelor	Chestionare	Interviuri	Analiza datelor administrative
1	Tema 1: Logica intervenției Strategiei de Dezvoltare Locală	1. În ce măsură logica de intervenție a strategiei de dezvoltare locală este încă relevantă față de nevoile socio-economice și potențialul de dezvoltare ale teritoriului?	x	x	x	x	
2		2. Cât de coerentă este logica intervenției care stă la baza strategiei de dezvoltare locală?	x	x	x	x	
3	Tema 2: Contribuția operațiunilor realizate la atingerea obiectivelor prevăzute de strategie	3. În ce măsură au fost atinse obiectivele strategiei sau care este probabilitatea atingerii acestor obiective în viitor, având în vedere progresul înregistrat până la data evaluării? (<i>întrebare de evaluare comună</i>)		x	x	x	
4		3.1 În ce măsură a contribuit strategia la dezvoltarea competențelor și capacității locale de a susține dezvoltarea socio-economică a teritoriului? (<i>întrebare de evaluare specifică</i>)		x	x	x	
5		3.2 În ce măsură strategia a fost capabilă să implice tinerii și femeile? Cu ce efecte? (<i>întrebare de evaluare specifică</i>)		x	x	x	
6	Tema 3: Valoarea adăugată datorată metodei LEADER	4. Ce beneficii au fost obținute datorită metodei LEADER ? (dezvoltarea capitalului social local, rezultatele obținute prin implementarea strategiei, îmbunătățirea guvernanței locale)		x	x	x	

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

Nr. crt	Tema	Întrebare de evaluare	Verificarea funcționării logicii de intervenție a strategiei	Studiul documentelor	Chestionare	Interviuri	Analiza datelor administrative
7	Tema 4: Factorii de succes și de insucces	5. Care sunt factorii interni și externi care au influențat sau influențează (pozitiv sau negativ) implementarea strategiei și rezultatele obținute? Ce măsuri au fost adoptate până la data evaluării și cu ce efecte? Ce măsuri sunt încă necesare?		x	x	x	
8	Tema 5: Contribuția SDL la aria de intervenție 6B	6. În ce măsură a sprijinit SDL dezvoltarea locală în zonele rurale?		x			x

Sursa: Tabel întocmit de evaluator

Prin metodologia de lucru utilizată sunt furnizate răspunsuri la 8 întrebări de evaluare (6 întrebări comune și 2 întrebări specifice), fiecărei întrebări de evaluare i-au fost asociate unul sau mai multe criterii de evaluare/analiză. Totodată, s-au respectat cerințele obligatorii de formulare a răspunsurilor la unele întrebările de evaluare, după cum urmează:

- Răspunsul la întrebarea de evaluare nr 1. privind relevanța logicii de intervenție a SDL va fi însoțit de o apreciere a evaluatorului, pe o scală:

Puțin relevantă	Relevantă	Foarte relevantă
-----------------	-----------	------------------

- Răspunsul la întrebarea de evaluare nr 2. privind coerența logicii de intervenție a SDL va fi însoțit de o apreciere a evaluatorului, pe o scală:

Puțin coerentă	Coerentă	Foarte coerentă
----------------	----------	-----------------

- Răspunsul la întrebarea de evaluare nr 3. va fi însoțit de o apreciere a evaluatorului, pe următoarele scale:

--Măsura în care au fost atinse obiectivele strategiei:

În mică măsură	În măsură medie	În mare măsură
----------------	-----------------	----------------

--Probabilitatea atingerii acestor obiective în viitor, având în vedere progresul înregistrat până la data evaluării:

Redusă	Medie	Ridicată
--------	-------	----------

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

- Răspunsul la întrebarea de evaluare nr 6. privind sprijinirea dezvoltării locale în zonele rurale de către SDL va fi însoțit de o apreciere a evaluatorului, pe o scală:

În mică măsură	În măsură medie	În mare măsură
----------------	-----------------	----------------

În cazul în care nu au fost identificați indicatori de rezultat și/sau de impact relevanți în raport cu o anumită întrebare de evaluare, răspunsul la respectiva întrebare a fost elaborat în baza informațiilor colectate din alte surse de date precum studiul documentelor, interviurile realizate, ancheta pe bază de chestionar etc.

Tabelul nr. 2. Corespondența între întrebările de evaluare, criteriile de evaluare/analiză și indicatorii de realizare și de rezultat

ÎNTREBARE DE EVALUARE	CRITERII DE EVALUARE	INDICATORI DE REALIZARE	INDICATORI DE REZULTAT	INFORMAȚII SUPLEMENTARE
În ce măsură logica de intervenție a strategiei de dezvoltare locală este încă relevantă față de nevoile socio-economice și potențialul de dezvoltare ale teritoriului?	<p>- Nevoile de la momentul elaborării SDL până în prezent au rămas la fel, s-au modificat</p> <p>-Măsurile din cadrul SDL au fost revizuite, în caz de necesitate, pentru a ține cont de dinamica acestor nevoi</p>	-Numărul de nevoi/măsuri din cadrul SDL revizuite		<p>Aprecieri a evaluatorului, pe o scală: Puțin relevantă Foarte relevantă</p>

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

<p>Cât de coerentă este logica intervenției care stă la baza strategiei de dezvoltare locală?</p>	<p>Sunt activitățile (măsură, proceduri, activități de sprijin) prevăzute în cadrul SDL și resursele alocate acestora suficiente pentru a genera realizările și rezultatele așteptate (indicatorii prevăzuți în strategie)?</p> <p>Sunt definiți indicatori de realizare adecvați pentru a oferi o imagine clară asupra realizărilor obținute (specifci, măsurabili, fezabili, relevanți și suficienți)?</p> <p>Sunt rezultatele așteptate clar definite?</p>			<p>Aprecieri a evaluatorului, pe o scală: Puțin coerentă Coerentă Foarte coerentă</p>
<p>În ce măsură au fost atinse obiectivele strategiei sau care este probabilitatea atingerii acestor obiective în viitor, având în vedere progresul înregistrat până la data evaluării?</p>	<p>Progresul înregistrat până la data evaluării</p>	<p>Număr de proiecte finanțate</p> <p>Număr indicatori de rezultat îndepliniți în perioada evaluării strategiei</p> <p>Număr indicatori de rezultat estimați a se realiza prin proiectele aflate în derulare în perioada evaluării strategiei</p>		<p>Aprecieri a evaluatorului, pe următoarele scale: Măsura în care au fost atinse obiectivele strategiei: În mică măsură În măsură medie În mare măsură Probabilitatea atingerii acestor obiective în viitor, având în vedere progresul înregistrat până la data evaluării: Redusă Medie Ridicată</p>
<p>În ce măsură a contribuit strategia la dezvoltarea competențe</p>	<p>S-au contractat proiecte în domenii care susțin dezvoltarea socio-economică a</p>	<p>Diversitatea proiectelor finanțate</p> <p>Număr angajați în</p>		

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

<p>lor și capacității locale de a susține dezvoltarea socio-economică a teritoriului?</p>	<p>teritoriului.</p>	<p>IMM, PFA și AF</p> <p>Număr de unități de cazare</p> <p>Număr sosiri</p> <p>Numărul de obiective incluse în patrimoniul Cultural/comună la care s-au realizat dotări/îmbunătățiri</p>		
<p>În ce măsură strategia a fost capabilă să implice tinerii și femeile? Cu ce efecte?</p>	<p>Femeile și tinerii s-au implicat în inițierea de proiecte.</p> <p>Femeile și tinerii sunt promotori pentru o parte din proiectele aflate în derulare.</p>	<p>Numărul și tipul promotorilor de proiecte</p>	<p>Valoarea publică a proiectelor contractate de femei</p>	
<p>Ce beneficii au fost obținute datorită metodei LEADER ? (dezvoltarea capitalului social local, rezultatele obținute prin implementarea strategiei, îmbunătățirea guvernății locale)</p>	<p>Capitalul social s-a îmbunătățit (spre exemplu învățarea colectivă, schimbarea mentalităților, creșterea colaborării și încrederii reciproce și față de GAL, identificarea unor subiecte de interes comun, dezvoltarea de competențe și capacități, dezvoltarea unor rețele etc.);</p> <p>Guvernanța locală s-a îmbunătățit la nivel local (spre exemplu îmbunătățirea gestionării funcțiilor administrative pe</p>	<p>Percepția actorilor locali privind gradul de îmbunătățire a capitalului social datorită aplicării metodei LEADER, cuantificată pe o scală: <i>Nu am remarcat o îmbunătățire</i> <i>Îmbunătățire medie</i> <i>Îmbunătățire mare</i></p> <p>Percepția actorilor locali privind gradul de îmbunătățire a guvernății la nivel local datorită aplicării metodei LEADER,</p>		<p>Numărul de comune care respectă obligațiile prevăzute de Legea 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică</p> <p>Formularea de recomandări în procesul decizional la nivel local</p>

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

	<p>plan local, implicare sporită a comunității și factorilor interesați în luarea deciziilor, creșterea rolului GAL în governanța pe diferite niveluri, creșterea capacității de a gestiona fonduri publice-private etc.).</p> <p>Rezultatele implementării SDL-urilor (ex. crearea de locuri de muncă, realizarea unor produse inovatoare, infrastructură de bază, etc.) au generat îmbunătățirea calității vieții în teritoriul vizat de strategie.</p>	<p>cuantificată pe o scală: <i>Nu am remarcat o îmbunătățire</i> <i>Îmbunătățire medie</i> <i>Îmbunătățire mare</i></p> <p>Percepția actorilor locali privind rezultate ale SDL mai bune datorită aplicării metodei LEADER, cuantificată pe o scală: <i>Nu am remarcat o îmbunătățire</i> <i>Îmbunătățire medie</i> <i>Îmbunătățire mare</i></p>		
<p>Care sunt factorii interni și externi care au influențat sau influențează (pozitiv sau negativ) implementarea strategiei și rezultatele obținute? Ce măsuri au fost adoptate până la data evaluării și cu ce efecte? Ce măsuri sunt încă necesare?</p>	<p>S-au identificat factori care au influențat sau influențează implementarea strategiei și rezultatele obținute</p> <p>S-au adoptat măsuri până la data evaluării care au generat efecte.</p> <p>S-au identificat noi măsuri care pot influența implementarea strategiei și rezultatele obținute</p>	<p>Diversitatea factorilor identificați la nivelul mai multor actori locali</p> <p>Modificare fișe de măsuri</p> <p>Modificări alocări financiare pe măsuri</p>	<p>Creșterea preocupărilor la nivelul GAL pentru adoptarea de măsuri care sprijină implementarea strategiei și obținerea indicatorilor planificați</p>	

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

În ce măsură a sprijinit SDL dezvoltarea locală în zonele rurale?	Serviciile și infrastructurile locale în zonele rurale au fost îmbunătățite	Procentajul populației rurale vizate de strategiile de dezvoltare locală	Număr de proiecte/ inițiative susținute prin SDL Aprecieri a evaluatorului, pe o scală: În mică măsură În măsură medie În mare măsură
	Accesul la serviciile și la infrastructurile locale în zonele rurale a crescut	Procentajul populației rurale care beneficiază de servicii/ infrastructuri îmbunătățite	
	Strategiile de dezvoltare locală au determinat crearea de oportunități de ocupare a forței de muncă.	Locuri de muncă create în cadrul proiectelor sprijinite (LEADER).	

Analiza realizării obiectivelor, este structurată astfel:

1. Colectarea și analiza datelor disponibile referitoare la aspectele procedurale (ex. apeluri de proiecte, beneficiari), nivelul realizărilor (ex. indicatori de realizare) și performanța financiară (ex. Indicatori financiari)
2. Comparație între valoarea efectivă și valoarea previzionată, pentru a analiza deviațiile existente;
3. Analiza constatărilor referitoare la diferențe
4. Includerea a 2 întrebări de evaluare specifice SDL DT, în funcție de obiectivele stabilite în cadrul acesteia; întrebările de evaluare specifice sunt însoțite de criterii de evaluare și indicatori.

Descrierea principalelor limitări și constrângeri întâmpinate și a măsurilor adoptate pentru a le compensa

Verificarea funcționării logicii de intervenție a strategiei a fost utilizată doar pentru anumite măsuri din cadrul SDL. Astfel, întrebările adresate în interviurile realizate cu o parte dintre beneficiarii proiectelor finanțate prin strategie au furnizat informații despre rezultatele obținute doar pentru anumite măsuri. Totodată, mai multe metode și tehnici de evaluare utilizate în cadrul evaluării au inclus colectarea de informații care au contribuit la verificarea funcționării logicii de intervenție.

Studiul documentelor/analiza datelor administrative s-a realizat de către un număr redus de persoane implicate în evaluare (o persoană), cu sintetizarea principalelor aspecte constatate pentru beneficiul celeilalte persoane implicate în evaluare. Numărul de documente studiate a fost limitat la cele esențiale pentru a răspunde întrebărilor de evaluare.

În cadrul interviurilor realizate, durata interviului a fost limitată prin axarea pe tematici relevante sau întrebări esențiale.

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

Aplicarea metodelor și tehnicilor de evaluare a urmărit focalizarea pe acele date necesare pentru a răspunde întrebărilor de evaluare (conform criteriilor de evaluare și indicatorilor) și evitarea pierderii în detalii și într-o abundență de informații.

Pentru a compensa resursele limitate alocate evaluării, s-a pus accentul pe:

-Triangularea surselor de date (Obținerea de informații privind tematica analizată din mai multe surse)

- Triangularea metodelor și tehnicilor de evaluare utilizate (Obținerea de informații privind tematica analizată prin utilizare unor metode și tehnici de evaluare diferite, atât calitative, cât și cantitative).

Constatările și concluziile evaluării

Tema 1: Logica intervenției Strategiei de Dezvoltare Locală

Aspecte cheie: Relevanța strategiei față de nevoile și potențialul de dezvoltare din teritoriu; Coerența internă și cu politicile de referință relevante

Întrebări de evaluare:

1. În ce măsură logica de intervenție a strategiei de dezvoltare locală este încă relevantă față de nevoile socio-economice și potențialul de dezvoltare ale teritoriului?

2. Cât de coerentă este logica intervenției care stă la baza strategiei de dezvoltare locală?

Întrebarea de evaluare: În ce măsură logica de intervenție a strategiei de dezvoltare locală este încă relevantă față de nevoile socio-economice și potențialul de dezvoltare ale teritoriului?

Din analiza modificărilor care au intervenit la nivelul SDL (sintetizate în Tabelul nr. 3.1) au reieșit următoarele:

- Numărul de nevoi/măsuri din cadrul SDL revizuite: 4 (din cele 10): Măsura 02/2A, Măsura 03/2A, Măsura 01/1B, Măsura 04/3A
- Modificările intervenite în fișele măsurilor care au fost revizuite permit o acoperire mai bună a nevoilor care stau la baza elaborării SDL și răspund într-o măsură mai mare schimbărilor dorite de populația din teritoriul GAL DT (***a se vedea în acest sens și schimbările menționate de respondenții la chestionare pentru creșterea nivelului de trai***)

Tabel nr. 3.1 Sinteza modificărilor intervenite în SDL DT

Varianta SDL	Măsurile revizuite	Tip modificare	Alte modificări relevante în SDL
Versiunea I din aprilie 2017	Măsura 02/2A – Suținerea diversificării și creșterii competitivității afacerilor rurale agricole	Modificarea fișei măsurii (Adaptarea criteriului de eligibilitate privind dimensiunea economică a exploatațiilor agricole sprijinite, în conformitate cu limitele admise la	Modificarea prevederilor privind norma de muncă a angajaților GAL, mai precis introducerea

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

		finanțare)	sintagmei "angajat cu minim jumătate de normă" pentru posturile de manager, expert tehnic și animator
	Măsura 03/2A – Mici fermieri	Modificarea fișei măsurii (Adaptarea criteriului de eligibilitate privind dimensiunea economică a exploatațiilor agricole sprijinite, în conformitate cu limitele admise la finanțare)	
Versiunea a II a din Iulie 2017	-	-	Completarea atribuțiilor corespunzătoare funcției de animator din cadrul echipei de implementare cu "atribuții de monitorizare a proiectelor și de verificare a cererilor de finanțare și a conformității cererilor de plată"
Versiunea a III a din noiembrie 2017	Măsura 01/1B – Înființarea și funcționarea de structuri asociative	Modificarea fișei măsurii	
	Măsura 04/3A – Crearea și funcționarea lanțurilor scurte alimentare	Modificarea fișei măsurii	
Versiunea a IV a din iunie 2018	Măsura 08/6B – Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor pentru populație	Majorarea alocării financiare la această măsură cu sume provenite de la măsurile M03/2A și M02/2A	Corecția Planului de finanțare (în cadrul măsurilor M08/6B, M03/2A și M02/2A)
	Măsura 03/2A – Mici fermieri	Modificarea (micșorarea) alocării financiare la această măsură	
	Măsura 02/2A – Susținerea diversificării și creșterii competitivității	Modificarea (micșorarea) alocării financiare la această măsură	

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

	afacerilor rurale agricole		
	Măsura 05/3A – Scheme de calitate pentru produsele agricole și alimentare	Modificarea fișei măsurii	

Măsura 08/6B – Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor pentru populație la care s-a majorat alocarea financiară este una dintre măsurile apreciate de membrii GAL DT ca fiind cele mai importante în ceea ce privește potențialul de dezvoltare a teritoriului GAL DT (cu media 9, conform datelor din Tabelul 3.2)

Tabel nr. 3.2 Modul de percepere a importanței măsurilor din SDL DT în ceea ce privește potențialul de dezvoltare a teritoriului GAL DT (la nivelul membrilor în parteneriatul GAL DT)

Nr. crt		Media notei acordate <i>(Pe o scală de la 1 la 10, unde 1 este puțin important și 10 este foarte important)</i>
1.	Măsura 10/6A – Afaceri rurale non-agricole	8,92
2.	Măsura 09/6A – Turism- sector privat	8,54
3.	Măsura 08/6B – Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor pentru populație	9
4.	Măsura 07/6B – Conservarea și promovarea patrimoniului cultural local	8,54
5.	Măsura 06/6B – Investiții în infrastructura socială	8,54
6.	Măsura 05/3A – Scheme de calitate pentru produsele agricole și alimentare	8,54
7.	Măsura 04/3A – Crearea și funcționarea lanțurilor scurte alimentare	8,69
8.	Măsura 03/2A – Mici fermieri	9
9.	Măsura 02/2A – Susținerea diversificării și creșterii competitivității afacerilor rurale agricole	8,15
10	Măsura 01/1A – Înființarea și funcționarea de structuri asociative	7,92

Prin aplicarea de chestionare beneficiarilor direcți și indirecti din teritoriul GAL au ieșit în evidență unele schimbări dorite în localitate, în comună sau în teritoriul GAL DT (comunele Albești, Apold, Daneș, Nadeș, Saschiz și Vânători -din județul Mureș, Biertan și Laslea-din județul Sibiu) pentru creșterea nivelului de trai, detaliate în continuare:

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

- ❖ **Schimbări dorite în teritoriul GAL DT** (comunele Albești, Apold, Daneș, Nadeș, Saschiz și Vînători -din județul Mureș, Biertan și Laslea-din județul Sibiu) **pentru creșterea nivelului de trai:**
 - Implicarea sporită a administrației locale în toate cele 8 localități din GAL DT
 - Asigurarea utilităților de bază (apă potabilă, canalizare, curent electric)
 - Îmbunătățirea infrastructurii de acces a teritoriului GAL DT
 - Dezvoltarea activităților economice care să genereze locuri de muncă în teritoriul GAL DT
 - Valorificarea patrimoniului cultural construit
 - Creșterea accesului local la serviciile pentru populație (inclusiv la servicii sociale)
 - Dezvoltarea infrastructurii de telecomunicații (semnal mai puternic de telefonie mobilă/internet, acoperire mai bună)
 - Amenajarea/întreținerea spațiilor verzi
 - Renovarea clădirilor, inclusiv cu respectarea arhitecturii locale, a tehnicilor și materialelor tradiționale
 - Îmbunătățirea comunicării cetățenilor cu administrația publică locală
 - Valorificarea mai bună a resurselor naturale existente și protejarea acestora
 - Alocarea de fonduri la măsura 10/6A
 - Educarea populației
 - Colaborarea instituțiilor publice

- ❖ **Schimbări indicate de respondenți din comuna Albești pentru creșterea nivelului de trai:**
 - Canalizare
 - Trotuare
 - Asfaltarea și lățirea drumurilor
 - Mai multe magazine

- ❖ **Schimbări indicate de respondenți din comuna Apold pentru creșterea nivelului de trai:**
 - Să se înfrumusețeze comuna ca în Daneș (ex. bănci, flori, etc.)
 - Aspectul (gazon, flori, arbuști, copaci, arhitectura)
 - Mai multe locuri de muncă
 - Canalizare
 - Asfaltarea tuturor străzilor din comună/ Asfaltare sau pietruirea/ Străzile să fie asfaltate fără nicio discriminare
 - Să funcționeze o farmacie și în satul Șaeș
 - Să se renoveze Căminul Cultural
 - Medicul de familie să aibă program în mai multe sate, mai ales unde există dispensare (ex. Șaeș)
 - Să se facă șanțuri și trotuare
 - Apă curentă
 - Semnal telefonie, internet, TV mai puternic
 - Funcționarii publici să fie amabili
 - Un mijloc de transport public de la Daia la Sighișoara

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

❖ **Schimbări indicate de respondenți din comuna Daneș pentru creșterea nivelului de trai:**

- Să fie mai multe locuri de muncă
- Un cămin de bătrâni în Daneș
- Să fie valorificată infrastructura în întreg teritoriul GAL
- Introducerea apei curente, mai ales că fântânile seacă vara

❖ **Schimbări indicate de respondenți din comuna Nadeș pentru creșterea nivelului de trai:**

- Sa se finalizeze proiectele începute
- Mai multe locuri de munca și în mai multe domenii
- Apa potabilă în Țigmandru
- Apa potabilă în școală
- Să nu se mai arunce deșeuri la întâmplare
- Să se facă curățenie în sate
- Dispensar in Țigmandru
- Drumuri mai bune/asfaltate
- Canalizare și apă curentă
- Sa se dea pământul la oameni (conform cadastrului)
- Sa nu se mai fure din pădure
- Brutărie, lăptărie, moară
- Să se facă ședințe cu oamenii despre probleme
- Să nu mai vină urșii așa aproape de sat
- Școlarizarea celor care nu au școală
- Sa fie străzile cum trebuie (fără gropi, cu dale)
- Sa se ofere terenuri celor care vor să lucreze, pământ (pentru ca este mult nelucrat)
- Sa se ofere ajutor social oamenilor săraci
- Sa nu se dea oamenii afara din Primărie
- Sa se înfrumusețeze satele

❖ **Schimbări indicate de respondenți din comuna Saschiz pentru creșterea nivelului de trai:**

- Renovarea unor clădiri (ex. Școala Germana, dar și alte clădiri care pot fi folosite pentru organizarea de evenimente)
- Canalizare
- Asfaltarea drumurilor secundare
- Locuri de muncă în comună (mulți pleacă în străinătate)
- Medic în satul Mihai Viteazu
- Un parc de joacă modern pentru copii
- Infrastructură mai bună
- Alocarea de fonduri la măsura 10/6A
- Apă, canalizare, gaz
- Trotuare
- Îmbunătățirea infrastructurii
- Restaurarea obiectivelor arhitecturale locale

❖ **Schimbări indicate de respondenți din comuna Vinători pentru creșterea**

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

nivelului de trai:

- Să se facă trotuare
- Apă curentă
- Canalizare
- Drumuri corespunzătoare /mai bune, inclusiv cele secundare
- Curent electric
- Mai mult respect
- Ordine în comună
- Locuri de muncă
- Infrastructura mai bună
- Mai mulți tineri dornici să încerce o mica afacere în mediul rural

❖ **Schimbări indicate de respondenți din comuna Biertan pentru creșterea nivelului de trai:**

- Infrastructura
- Protecție mai mare prin semne de circulație și atenționare pentru șoferii care trec prin sat și prin comună (se merge cu viteza foarte mare)
- Magazine cu produse bio/ecologice
- Să existe locuri de muncă (oamenii fac naveta)
- Apă curentă
- Străzile să nu mai fie pline de noroi
- Cetățenii comunei să fie îndrumați cum să-și renoveze casele, deoarece ele aparțin UNESCO
- Să se facă licitațiile pentru pășuni pe perioade mai scurte (ex. 3 ani), pentru cei care au animale
- Curățarea drumurilor
- Organizarea satului

❖ **Schimbări indicate de respondenți din comuna Laslea pentru creșterea nivelului de trai:**

- Accesul la fondul de investiții
- Să se deschidă un atelier de croitorie
- Să se facă mici fabrici
- Drumurile să fie asfaltate
- Să se facă trotuare
- Mai multe locuri de muncă
- Să se garanteze proprietatea privată (ex. se fură de pe ogor)
- Să se angajeze paznici (să fie plătiți din impozite)
- Să se facă ședință cu locuitorii și să se prezinte legile pentru încălcarea proprietății private
- Să conlucreze Poliția cu Primăria (să se ia în seamă sesizările cetățenilor și să se răspundă la timp oricărei persoane)
- Canalizare
- Apă curentă

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

Schimbările percepute ca fiind necesare la nivelul teritoriului GAL DT (care au reieșit din chestionarele aplicate beneficiarilor direcți și indirecti) se regăsesc în mare parte și în analiza SWOT pentru teritoriul GAL.

Obiectivele strategiei și rezultatele preconizate reflectă nevoile din zona GAL DT.

Astfel, apreciem că logica de intervenție a SDL este relevantă față de nevoile socio-economice și potențialul de dezvoltare ale teritoriului, pe scala:

Puțin relevantă	Relevantă	Foarte relevantă
-----------------	-----------	------------------

Întrebarea de evaluare Cât de coerentă este logica intervenției care stă la baza strategiei de dezvoltare locală?

În ceea ce privește modul în care angajații GAL au apreciat activitățile (măsurile, procedurile, activitățile de sprijin) prevăzute în cadrul strategiei de dezvoltare pentru a genera realizările și rezultatele așteptate (indicatorii prevăzuți în strategie), o mare parte a apreciat că acestea sunt suficiente.

S-au menționat și unele activități noi care să sprijine generarea realizărilor și rezultatelor așteptate (indicatorii prevăzuți în strategie):

- Instruire și/sau colaboratori externi pentru ca SDL să producă efecte pozitive în ceea ce privește inovarea (unul din principiile abordării LEADER)
- Simplificarea regulilor de punere în aplicare a SDL: proceduri, etc, care să fie acceptate de AM și AFIR
- Creșterea fondurilor alocate, în special în domeniul turismului și pentru administrația publică
- Reducerea birocrăției.

În ceea ce privește modul în care angajații GAL au apreciat resursele alocate activităților respective pentru a genera realizările și rezultatele așteptate (indicatorii prevăzuți în strategie), o mare parte a apreciat că acestea sunt suficiente.

S-a menționat totuși că resursele financiare alocate de AM pentru implementarea SDL nu sunt suficiente pentru a face față nevoilor teritoriului GAL DT: alocarea fondurilor s-a făcut în funcție de suprafața teritoriului GAL și de numărul de locuitori, cu sume suplimentare pentru calitatea SDL (ex. introducerea de măsuri pentru asociativitate, scheme de calitate, infrastructură socială) și nu în funcție de dimensiunea/amploarea nevoilor unui teritoriu).

Recomandare: Se impune astfel realizarea de demersuri pentru modificarea modului în care se face alocarea fondurilor la nivelul unui GAL (de ex. prin transmiterea de recomandări la nivelul AM, privind modul de alocare financiară la nivelul unui GAL/ prin luarea în considerare a altor criterii, solicitarea organizării unei consultări publice pe această temă, pentru a facilita introducerea unui nou mod de alocare financiară pentru perioada următoare/urmărirea procesului de elaborare a proiectelor de acte normative și transmiterea de recomandări în acest sens etc).

Din analiza modificărilor care au avut loc în ultima strategie GAL (cea din octombrie 2018) la nivelul indicatorilor aferenți măsurilor, raportat la monitorizarea care trebuie realizată trimestrial la nivelul GAL, a reieșit că:

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

- A fost introdusă o nouă măsură ("M 01/1A Înființarea și funcționarea de structuri asociative", care a înlocuit măsura M 01/1B Înființarea și funcționarea de structuri asociative)
- S-au propus unii indicatori noi (la M 01/1A)
- S-au modificat unii indicatori de rezultat la anumite măsuri (ex. Număr locuri de muncă) , dar fără a afecta valoarea totală a indicatorilor propuși la nivelul SDL
- Vor fi unele diferențe în indicatorii suplimentari (atât în ceea ce privește valoarea, cât și denumirea acestora). De exemplu, indicatorul propus Număr de afaceri rurale non-agricole sprijinite (altele decât turismul), a fost înlocuit în strategia actuală a GAL cu indicatorul Număr de afaceri rurale non-agricole sprijinite.

Deși au avut loc astfel de modificări, în principal la nivelul indicatorilor mai puțin fezabili, în prezent ele sprijină atingerea valorii totale asumate la nivelul GAL DT.

Mare parte din indicatorii prevăzuți în SDL sunt indicatori care se raportează obligatoriu, sunt indicatori specifici, măsurabili, relevanți și suficienți pentru a oferi o imagine clară asupra realizărilor obținute, mai ales la nivel de unitate administrativ teritorială. Schimbările care au avut loc în SDL DT în luna octombrie 2018, au dus la definirea unor indicatori mult mai fezabili.

Din analiza informațiilor care au rezultat din aplicarea chestionarelor la nivelul angajaților GAL DT, au ieșit în evidență unii indicatori percepuți ca fiind mai greu de atins : Numărul total de operațiuni de cooperare, Nr. structuri de cazare autorizate, Numărul de exploatații sprijinite, Nr. locuri de munca nou create.

Recomandare: acordarea unei atenții sporite pentru atingerea indicatorilor:

Numărul total de operațiuni de cooperare, Nr. structuri de cazare autorizate, Numărul de exploatații sprijinite/luarea de măsuri suplimentare la nivelul GAL DT în ceea ce privește creșterea gradului de informare și a motivației în rândul potențialilor beneficiari, inclusiv prin depunerea de proiecte în parteneriat și atragerea ONG-urilor.

Estimăm că nu vor fi probleme în atingerea indicatorului Nr. locuri de munca nou create, având în vedere schimbările realizate prin strategia revizuită în luna octombrie 2018.

Astfel, apreciem că logica intervenției care stă la baza strategiei de dezvoltare locală este coerentă, pe scala :

Puțin coerentă	Coerentă	Foarte coerentă
----------------	----------	-----------------

Tema 2: Contribuția operațiunilor realizate la atingerea obiectivelor prevăzute de strategie

Aspecte cheie: Gradul de atingere a rezultatelor planificate, a obiectivelor specifice și a impactului prevăzut prin strategia de dezvoltare locală; Contribuția operațiunilor finanțate la atingerea rezultatelor, obiectivelor, impactului planificat , distinct de alți factori externi strategiei; Eficiența costurilor înregistrate la nivelul operațiunilor finanțate.

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

Întrebări de evaluare:

Întrebare de evaluare comună:

3. În ce măsură au fost atinse obiectivele strategiei sau care este probabilitatea atingerii acestor obiective în viitor, având în vedere progresul înregistrat până la data evaluării?

Întrebări de evaluare specifice:

3.1 În ce măsură a contribuit strategia la dezvoltarea competențelor și capacității locale de a susține dezvoltarea socio-economică a teritoriului?

3.2 În ce măsură strategia a fost capabilă să implice tinerii și femeile? Cu ce efecte?

Întrebarea de evaluare: În ce măsură au fost atinse obiectivele strategiei sau care este probabilitatea atingerii acestor obiective în viitor, având în vedere progresul înregistrat până la data evaluării?

Pentru a putea formula un răspuns la această întrebare de evaluare comună, GAL DT a propus 2 întrebări de evaluare specifice care corespund obiectivelor din cadrul propriei SDL:

- În ce măsură a contribuit strategia la dezvoltarea competențelor și capacității locale de a susține dezvoltarea socio-economică a teritoriului?

- În ce măsură strategia a fost capabilă să implice tinerii și femeile? Cu ce efecte?

Primul pas în evaluare a fost analiza indicatorilor de rezultat și estimarea atingerii acestora prin proiectele aflate în derulare în perioada evaluării strategiei:

Tabelul nr.4. Evoluția indicatorilor de rezultat și estimarea atingerii acestora prin proiectele aflate în derulare în perioada evaluării strategiei

Nr. crt.	Măsura	Indicator	Indicatori de rezultat propuși în strategia din data de 20.06.2018	Indicatori de rezultat realizați în perioada evaluării strategiei (până la data de 01.10.2018)	Indicatori de rezultat estimați a se realiza prin proiectele aflate în derulare în perioada evaluării strategiei*	Observații
1.	M 01/1B Înființarea și funcționarea de structuri asociative	Numărul de locuri de muncă nou create	1	0	0	În strategia din data de 26.10.2018, măsura a fost înlocuită cu măsura " M 01/1A Înființarea și funcționarea de structuri

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

						asociative”, iar <u>indicatorul nu mai apare</u>. Apare un nou indicator ”Cheltuielile publice totale”, care va trebui avut în vedere la următoarea evaluare a strategiei.
		Numărul total de operațiuni de cooperare sprijinite în cadrul măsurii de cooperare (articolul 35 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013)	1	0	0**	Indicatorul în strategia din data de 26.10.2018 apare modificat, în sensul referirii la articolul 15 din Regulamentul (UE): Numărul total de operațiuni de cooperare sprijinite în cadrul măsurii de cooperare (articolul 15 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013) În cadrul măsurii s-a selectat spre finanțare un proiect, dar nu a fost contractat.
2.	M02/2A Susținerea diversificării și creșterii competitivității afacerilor agricole rurale	Număr de exploatații agricole/beneficiari sprijiniți	3	0	3	În cadrul acestei măsuri s-au contractat 3 proiecte (depușe de 3 beneficiari diferiți), localizate astfel: -un proiect în Satul Sachiz, Comuna Saschiz (jud. Mureș) -un proiect în Satul Mălâncrav, Comuna Laslea (jud. Sibiu)
		Nr. de locuri de muncă	1	0	2	

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

						<p>-un proiect în Satul Nou Săsesc, Comuna Laslea (jud. Sibiu)</p> <p>Indicatorii de rezultat prevăzuți la această măsură pot fi atinși în proporție de cel puțin 100%, dacă proiectele aflate în derulare ating rezultatele planificate.</p>
3.	M03/2A Mici fermieri	Număr de exploatații agricole/ beneficiari sprijiniți	6	0	6	<p>În cadrul acestei măsuri, din cele 10 proiecte selectate au fost contractate 6 proiecte, localizate astfel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 proiecte în localitatea Vînători (jud. Mureș) -un proiect în Satul Mălâncrav, com. Laslea (jud. Sibiu) -un proiect în Satul Șapartoc, Com. Albești (jud. Mureș) - un proiect în Satul Albești, Com. Albești (jud. Mureș) - un proiect în Satul Florești, Com. Laslea (jud. Sibiu) <p>Indicatorii de rezultat prevăzuți la această măsură pot fi atinși în proporție de 100%, dacă</p>

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

						proiectele aflate în derulare ating rezultatele planificate.
4.	M04/3A Crearea și funcționarea lanțurilor scurte alimentare	Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, la piețele locale și la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri/organizații de producători	5	0	0	În cadrul acestei măsuri s-au selectat spre finanțare la nivelul GAL-ului , 3 proiecte, proiecte care nu fuseseră încă contractate la sfârșitul trimestrului III 2018.
		Număr de locuri de muncă nou create	1	0	0	Indicatorul apare în strategia din data de 26.10.2018 cu valoarea 0.
5.	M05/3A – Scheme de calitate pentru produsele agricole și alimentare	Numărul de exploatații agricole care primesc sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, la piețele locale și la circuitele de aprovizionare scurte, precum și la grupuri/organizații de	1	0	0	Apelul pentru prima sesiune de depunere de proiecte la această măsură este deschis până la data de 20 iunie 2019.

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

		producători				
		Total cheltuială publică realizată	15.000 €	0	0	Apelul pentru prima sesiune de depunere de proiecte la această măsură este deschis până la data de 20 iunie 2019.
6.	M06/6B Investiții în infrastructura socială	Populația netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	3.000	0	2590	<p>În cadrul acestei măsuri s-a contractat un proiect localizat în Comuna Biertan, satul Biertan (jud. Sibiu), proiect în derulare, dar aproape de finalizare.</p> <p>Totodată, un proiect localizat în comuna Albești se afla în evaluare la AFIR.</p> <p>Indicatorul de rezultat prevăzut la această măsură poate fi atins în proporție de 100%, dacă proiectul aflat în derulare atinge rezultatele planificate și dacă va mai fi contractat și finalizat cel puțin un proiect pe această măsură, localizat în afara comunei Biertan.</p>
		Numărul de locuri de muncă	2	0	0	Indicatorul nu mai apare în strategia din

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

		create				data de 26.10.2018 la această măsură.
7.	M07/6B Conservarea și promovarea patrimoniului cultural local	Populația netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	2.000	0	0	În cadrul acestei măsuri s-a selectat spre finanțare un proiect localizat în satul Daia (comuna Apold) aflat în evaluare încă la AFIR.
8.	M08/6B Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor pentru populație	Populația netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	15.000	0	16.116	<p>În cadrul acestei măsuri s-au contractat 5 proiecte localizate toate în județul Mureș, astfel:</p> <ul style="list-style-type: none"> -un proiect în Comuna Saschiz: satele Saschiz, Cloașterf, Mihai Viteazu) -un proiect în Comuna Apold (satul Șaeș) -un proiect în comuna Vinători (sat Vinători) -un proiect în comuna Daneș (satele Daneș, Stejărenii, Criș, Seleușul Mare) -un proiect în Nadeș (satul Nadeș) <p><i>Totodată, un proiect este în evaluare la AFIR (pentru comuna Laslea).</i></p> <p>Indicatorul de rezultat prevăzut la</p>

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

						această măsură poate fi atins și chiar depășit, dacă proiectele aflate în derulare ating rezultatele planificate.
		Număr de comune/ uat-uri sprijinite	5	0	5	5 comune au proiecte în derulare prin această măsură. Indicatorul de rezultat prevăzut la această măsură poate fi atins în proporție de 100%. Totodată, un proiect este în evaluare la AFIR (pentru comuna Laslea)
		Număr de locuri de muncă nou create	1	0	0	Indicatorul nu mai apare în strategia din data de 26.10.2018 la această măsură
9	M09/6A Turism – privat	Populația netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	2.000	0	7447	În cadrul acestei măsuri s-au selectat și contractat 4 proiecte localizate astfel: -2 proiecte în Localitatea Saschiz, Comuna Saschiz (jud. Mureș) -un proiect în satul Apold, Comuna Apold (jud. Mureș) -un proiect în satul Richiș, comuna Biertan (jud. Sibiu)

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

		Număr de locuri de muncă nou create	3	0	4	În cadrul acestei măsuri s-au selectat și contractat 4 proiecte care prevăd fiecare câte un loc de muncă. Se estimează astfel depășirea indicatorilor.
		Număr de structuri de cazare autorizate	3	0	4	În cadrul acestei măsuri s-au selectat și contractat 4 proiecte, care prevăd certificarea ecoturistică a investiției. Se estimează astfel depășirea indicatorului.
10	M10/6A Afaceri rurale non-agricole	Populația netă care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite	5.000	0	12.184	În cadrul acestei măsuri, din cele 6 proiecte selectate, s-au contractat 5 proiecte, localizate astfel: - 2 proiecte în satul Saschiz, Comuna Saschiz (jud. Mureș) - un proiect în satul Daneș, comuna Daneș (jud. Mureș) - 2 proiecte în Satul Albești, comuna Albești (jud. Mureș) Se estimează depășirea indicatorului. Apelul de selecție pentru cea de-a doua sesiune de proiecte pentru această măsură a fost prelungit până la data de

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

						23.01.2019.
		Număr de locuri de muncă nou create	3	0	6	În strategia din data de 26.10.2018, la indicatori de rezultat sunt prevăzute 7 locuri de muncă nou create (o valoare mai mare) , astfel încât în monitorizările viitoare trebuie urmărită această nouă valoare. Totodată, s-au redus indicatorii "Număr de locuri de muncă nou create" prevăzuți la alte măsuri: M01, M06 și M08. Transferurile de indicatori între aceste măsuri pot asigura îndeplinirea aceluiași indicatori, fără a se diminua valoarea totală a acestor prevăzută în SDL).
		Număr de afaceri rurale non-agricole sprijinite (altele decât <u>turismul</u>) ***	3	0	5	În strategia din data de 26.10.2018, s-a modificat denumirea indicatorului "Număr de afaceri rurale non-agricole sprijinite" astfel încât în viitor evaluarea se va face prin raportare la acest indicator.

*estimare a evaluatorului

** estimare realizată la nivelul indicatorului Nr. operațiuni de cooperare (care se regăsește în monitorizările trimestriale obligatorii realizate de GAL)

*** estimare realizată la nivelul indicatorului Număr de afaceri rurale non-agricole sprijinite

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

Din analiza modificărilor care au avut loc în ultima strategie GAL (cea din octombrie 2018) la nivelul indicatorilor aferenți măsurilor, raportat la monitorizarea care trebuie realizată trimestrial la nivelul GAL, a reieșit că:

- Vor exista diferențe la indicatorii specifici și cei suplimentari, diferență care rezultă din introducerea "M 01/1A Înființarea și funcționarea de structuri asociative", care a înlocuit măsura M 01/1B Înființarea și funcționarea de structuri asociative

- Modificarea unor indicatori de rezultat la anumite măsuri (ex. Număr locuri de muncă) nu a afectat valoarea totală a indicatorilor propuși la nivelul SDL
Modificările propuse în acest sens de GAL vor facilita atingerea valorii totale asumate.

- Vor fi unele diferențe în indicatorii suplimentari (atât în ceea ce privește valoarea, cât și denumirea acestora). De exemplu, indicatorul propus Număr de afaceri rurale non-agricole sprijinite (altele decât turismul), a fost înlocuit în strategia actuală a GAL cu indicatorul Număr de afaceri rurale non-agricole sprijinite.

- **În perioada de implementare a SDL, nu a fost diminuat la nivel global sau eliminat niciunul dintre indicatorii de monitorizare asumați la momentul elaborării SDL, dar a avut loc o extindere a unor indicatori (de ex. Numărul de afaceri rurale non-agricole sprijinite este un indicator care include și afacerile din domeniul turismului)**

Din studierea informațiilor existente în rapoartele de selecție publicate pe site-ul <http://www.tarnava-mare.ro>, a reieșit că au fost solicitanți ale căror proiecte au fost eligibile și neselectate inițial în cadrul unei sesiuni, dar care au fost selectate ulterior pentru finanțare (de ex. prin declararea ca neeligibil la nivelul AFIR a unui proiect declarat eligibil și selectat de GAL)

Recomandări

- Introducerea în evidențele proprii (bazele de date) ale GAL a unor informații privind satul și comuna în care se desfășoară proiectul (atât pentru estimarea atingerii unor indicatori prevăzuți în strategie, cât și pentru a desfășura acțiuni suplimentare în satele în care numărul de beneficiari este redus sau chiar este zero sau pentru a răspunde unor întrebări specifice legate de evaluarea strategiei viitoare)

- Introducerea în evidențele proprii (bazele de date) ale GAL a unor informații privind satul și comuna unde au sediul cei care depun proiecte și care sunt respinse (pentru a a desfășura acțiuni suplimentare, inclusiv acțiuni de informare sau de formare anumite competențe în zonele în care proiectele sunt respinse)

Chiar dacă raportul este axat pe evaluarea strategiei până la data de 01.10.2018, trebuie luate în considerare și schimbările care au avut loc la nivelul strategiei, prin revizuirea acesteia în data de 26.10.2018 și care pot influența atingerea indicatorilor prevăzuți.

Unii dintre indicatorii de rezultat propuși în strategia de dezvoltare locală din data de 26.10.2018, s-au modificat (au crescut sau au scăzut ca valoare absolută), alți indicatori se regăsesc propuși în alte măsuri, iar unii dintre indicatori nu se mai regăsesc în strategia în vigoare. Astfel încât evaluarea strategiei s-a făcut avându-se

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

în vedere și aceste schimbările care au intervenit în afara perioadei de evaluare, schimbări care vor influența obținerea rezultatelor planificate.

ÎNTREBAREA DE EVALUARE specifică: În ce măsură a contribuit strategia la dezvoltarea competențelor și capacității locale de a susține dezvoltarea socio-economică a teritoriului?

Din analiza celor 24 de proiecte care se implementează în perioada de evaluare a SDL DT a reieșit că acestea se desfășoară în domenii care susțin dezvoltarea socio-economică în întreg teritoriul: creează locuri de muncă, oferă un acces mai bun la servicii pentru populație (inclusiv sociale), sprijină dezvoltarea infrastructurii, susțin diversificarea și creșterea competitivității afacerilor rurale agricole, dezvoltarea turismului (prin cele 4 structuri de cazare autorizate preconizate) și a altor afaceri non-agricole, dotează obiective culturale.

Având în vedere că nu s-a finalizat niciunul dintre cele 24 de proiecte în perioada de evaluare a SDL DT, **se recomandă colectarea suplimentară de indicatori pentru proiectele respective, inclusiv după finalizarea acestora:**

- Număr angajați în IMM, PFA și AF
- Număr sosiri
- Numărul de obiective incluse în patrimoniul Cultural/comună la care s-au realizat dotări/îmbunătățiri

ÎNTREBAREA DE EVALUARE specifică: În ce măsură strategia a fost capabilă să implice tinerii și femeile? Cu ce efecte?

Din analiza celor 24 de proiecte depuse și contractate în perioada de evaluare a strategiei, s-a constatat că 10 dintre acestea au fost contractate de tineri (persoane cu vârsta sub 40 de ani). Altfel spus, **peste 40% din proiectele selectate spre finanțare și contractate sunt derulate de tineri.**

Implicarea tinerilor s-a manifestat în patru dintre cele 10 măsuri prevăzute în SDL DT (M02/2A Susținerea diversificării și creșterii competitivității afacerilor agricole rurale, M03/2A Mici fermieri, M09/6A Turism –privat, M10/6A Afaceri rurale non-agricole), altfel spus în 66,67% (două treimi) dintre măsurile în care s-au selectat și contractat proiecte.

Tot din analiza celor 24 de proiecte depuse și contractate în perioada de evaluare a strategiei, s-a constatat că 7 dintre acestea au fost contractate de femei. Altfel spus, **aproape 30% din proiectele selectate spre finanțare și contractate sunt implementate de femei** (reprezentanții legali ai promotorilor de proiecte sunt femei).

În plus, analiza datelor a relevat că **în cadrul măsurii M09/6A Turism –privat, toate proiectele selectate și contractate (100%) sunt susținute de femei.**

Implicarea femeilor s-a manifestat în trei dintre măsurile prevăzute în SDL (M03/2A Mici fermieri, M09/6A Turism –privat, M10/6A Afaceri rurale non-agricole), altfel spus în 50% dintre măsurile în care s-au selectat și contractat proiecte.

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

Tabel nr. 5 Implicarea tinerilor și femeilor în proiectele care au obținut finanțare prin SDL

Nr. crt	Măsura din SDL	Nr. proiecte contractate în perioada evaluării strategiei	Din care: proiecte contractate de tineri (reprezentanți legali cu vârsta sub 40 de ani)	Din care: proiecte contractate de femei (reprezentanți legali)	Observații
1	M02/2A Susținerea diversificării și creșterii competitivității afacerilor agricole rurale	3	2	0	
2	M03/2A Mici fermieri	6	2	1	
3	M06/6B Investiții în infrastructura socială	1	0	0	
4	M08/6B Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor pentru populație	5	0	0	toți aplicanții sunt parteneri publici
5	M09/6A Turism – privat	4	3	4	
6	M10/6A Afaceri rurale non-agricole	5	3	2	
	Total	24	10	7	

Sursa: Tabel întocmit de evaluator

În ceea ce privește valoarea publică a proiectelor contractate de femei, analiza datelor a relevat că prin proiectele susținute de femei, s-a contractat aproape 40% din valoarea publică totală a proiectelor contractate. (a se vedea datele din Tabelul nr. 6)

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

Tabel nr. 6 Valoarea publică a proiectelor care au obținut finanțare prin SDL contractate de femei

Nr. crt	Măsura din SDL	Nr. proiecte contractate în perioada evaluării strategiei	Valoarea publică a proiectelor contractate (Euro)	Din care: contractate de femei
1	M02/2A Susținerea diversificării și creșterii competitivității afacerilor agricole rurale	3	143.046	0
2	M03/2A Mici fermieri	6	90.000	15.000
3	M06/6B Investiții în infrastructura socială	1	30.000	0
4	M08/6B Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor pentru populație	5	249.925	0
5	M09/6A Turism – privat	4	354.600	354.600
6	M10/6A Afaceri rurale non-agricole	5	250.000	100.000
	Total	24	1.117.571	469.600

Sursa: Tabel întocmit de evaluator

În perioada de evaluare a strategiei, atât tinerii, cât și femeile, au reprezentat un segment important de beneficiari care au contractat proiecte: peste 40% din proiectele selectate spre finanțare și contractate sunt derulate de tineri, iar aproape 30% din proiectele contractate sunt implementate de femei. În plus, la una dintre măsuri (M09/6A Turism –privat), toate proiectele contractate sunt susținute de femei.

Totodată, prin 7 proiecte susținute de femei, s-a contractat aproape 40% din valoarea publică totală a proiectelor contractate.

Analizând informațiile prezentate în legătură cu întrebarea generală și întrebările specifice ale temei, apreciem că obiectivele strategiei au fost atinse în măsură medie, pe scala:

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

În mică măsură	În măsură medie	În mare măsură
----------------	-----------------	----------------

În ceea ce privește **probabilitatea atingerii acestor obiective în viitor, având în vedere progresul înregistrat până la data evaluării, aceasta este ridicată**, pe scala:

Redusă	Medie	Ridicată
--------	-------	----------

Tema 3: Valoarea adăugată datorată metodei LEADER

Aspecte cheie: Beneficiile obținute datorită abordării LEADER

Întrebarea de evaluare

4. *Ce beneficii au fost obținute datorită metodei LEADER ? (dezvoltarea capitalului social local, rezultatele obținute prin implementarea strategiei, îmbunătățirea guvernancei locale)*

Activitățile de animare la nivelul GAL DT au fost axate pe facilitarea schimburilor între părțile interesate, furnizarea de informații, promovarea strategiei, susținerea potențialilor beneficiari în pregătirea de cereri.

Pe termen lung, aplicarea metodei LEADER conduce la dobândirea de cunoștințe la nivel individual și organizațional (consolidarea capacităților, dezvoltarea de competențe, dezvoltarea încrederii, evoluții în ceea ce privește acțiunile rețelelor și comunităților locale, etc.), precum și la beneficii asociate îmbunătățirii capitalului social și a guvernancei locale (conform GHID EVALUAREA LEADER/DLRC, AUGUST 2017).

În perioada de evaluare a SDL s-a asigurat implicarea în parteneriat a actorilor relevanți din domeniul dezvoltării rurale. Parteneriatul cuprinde la ora actuală 47 de membri, din care:

-8 UAT-URI/PARTENERI PUBLICI

-21 REPREZENTANȚI AI MEDIULUI PRIVAT (din domenii diverse)

-18 ONG-URI: ASOCIAȚII ȘI FUNDAȚII, cu activitate în domenii diverse

Numărul și diversitatea membrilor din GAL DT sprijină îmbunătățirea capitalului social local. Totodată, a crescut încrederea față de GAL DT (beneficiarii de proiecte sunt mulțumiți de modul în care s-a colaborat cu angajații GAL-ului, unii dintre ei doresc să mai depună proiecte prin GAL, chiar să se extindă și în general ar recomanda altor potențiali beneficiari să acceseze fonduri prin GAL).

Actorii locali percep astfel o îmbunătățire medie privind gradul de îmbunătățire a capitalului social datorită aplicării metodei LEADER, cuantificată pe o scală:

Nu am remarcat o îmbunătățire	Îmbunătățire medie	Îmbunătățire mare
-------------------------------	--------------------	-------------------

Schimbările dorite la nivelul guvernancei locale sunt descrise în secțiunea de justificare a proiectelor de cooperare și a diferitelor activități de animare.

În perioada de evaluare a GAL DT, a crescut capacitatea unor beneficiari de a gestiona fonduri publice-private (de ex. în cadrul interviurilor realizate cu beneficiarii de

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

proiecte, fondurile acordate prin GAL au reprezentat o sursă de finanțare la care accesul s-a realizat destul de ușor, iar proiectele se desfășoară în general fără probleme deosebite).

Totodată, prin aplicarea de chestionare în teritoriul GAL, s-au menționat spontan (cu răspuns liber) aspecte relevante pentru guvernarea locală: implicarea sporită a comunității și factorilor interesați în luarea deciziilor. Analiza informațiilor de pe site-urile celor 8 UAT-uri din teritoriul GAL DT, a relevat totodată că nu se acordă o importanță corespunzătoare transparenței decizionale care să faciliteze o creștere a implicării comunității și factorilor interesați în luarea deciziilor.

Concluzionând, **actorii locali percep astfel o îmbunătățire medie privind gradul de îmbunătățire a guvernării la nivel local datorită aplicării metodei LEADER, cuantificată pe o scală:**

Nu am remarcat o îmbunătățire	Îmbunătățire medie	Îmbunătățire mare
-------------------------------	--------------------	-------------------

În perioada de evaluare a SDL nu a fost finalizat niciunul dintre proiectele finanțate. Din cele 24 de proiecte analizate, o parte dintre acestea generează locuri de muncă, oferă condiții mai bune de prestare a serviciilor, accesul la noi servicii, o îmbunătățire a infrastructurii, aspecte asociate în general cu o creștere a calității vieții.

În ceea ce privește răspunsurile menționate în chestionare de beneficiarii direcți și indirecti din teritoriul acoperit de GAL DT, o parte dintre aceștia au perceput unele modificări pozitive în ceea ce privește infrastructura locală, accesul local la serviciile pentru populație și oportunitățile de ocupare a forței de muncă, față de acum un an (a se vedea Tabelele 7-9):

- peste o treime dintre respondenți apreciază că infrastructura locală este mai bună sau mult mai bună
- un sfert dintre respondenți apreciază că accesul local la serviciile pentru populație este mai bun sau mult mai bun
- aproximativ un sfert dintre respondenți apreciază că oportunitățile de ocupare a forței de muncă sunt mai bune.

Tabelul nr.7. Percepția beneficiarilor direcți și indirecti privind infrastructura locală (Cum apreciați că este infrastructura locală în prezent, în teritoriul acoperit de GAL DT, comparativ cu cea de acum un an?)

		Frecvența	Procent	Procent valid	Procent cumulat
Cazuri valide	Mult mai bună	2	2.1	2.1	2.1
	Mai bună	32	33.3	33.3	35.4
	Aproximativ la fel	43	44.8	44.8	80.2
	Mai proastă	12	12.5	12.5	92.7
	Mult mai proastă	5	5.2	5.2	97.9
	Nu știe	2	2.1	2.1	100.0
	Total	96	100.0	100.0	

Tabelul nr.8. Percepția beneficiarilor direcți și indirecti privind accesul local la serviciile pentru populație (Cum apreciați că este accesul local la serviciile pentru populație în prezent, în teritoriul acoperit de GAL DT, comparativ cu cel de acum un an?)

		Frecvența	Procent	Procent valid	Procent cumulat
Cazuri valide	Mult mai bun	4	4.2	4.2	4.2
	Mai bun	20	20.8	20.8	25.0

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

Aproximativ la fel	55	57.3	57.3	82.3
Mai prost	9	9.4	9.4	91.7
Mult mai prost	3	3.1	3.1	94.8
Nu știe	5	5.2	5.2	100.0
Total	96	100.0	100.0	

Tabelul nr.9. Percepția beneficiarilor direcți și indirecti privind oportunitățile de ocupare a forței de muncă (Cum apreciați că sunt oportunitățile de ocupare a forței de muncă în prezent, în teritoriul acoperit de GAL DT, comparativ cu cele de acum un an?)

	Frecvența	Procent	Procent valid	Procent cumulată
Cazuri valide				
Mai bune	25	26.0	26.0	26.0
Aproximativ la fel	30	31.3	31.3	57.3
Mai proaste	22	22.9	22.9	80.2
Mult mai proaste	9	9.4	9.4	89.6
Nu știe	10	10.4	10.4	100.0
Total	96	100.0	100.0	

Și la nivelul membrilor în parteneriatul GAL DT s-au perceput unele modificări pozitive în ceea ce privește infrastructura locală, accesul local la serviciile pentru populație și oportunitățile de ocupare a forței de muncă, față de acum un an (a se vedea Tabelele 10-12):

- peste 60% dintre respondenți apreciază că infrastructura locală este mai bună sau mult mai bună
- aproape 70% dintre respondenți apreciază că accesul local la serviciile pentru populație este mai bun sau mult mai bun
- peste 60% dintre respondenți apreciază că oportunitățile de ocupare a forței de muncă sunt mai bune sau mult mai bune.

Tabelul nr.10. Percepția membrilor GAL privind infrastructura locală (Cum apreciați că este infrastructura locală în prezent, în teritoriul acoperit de GAL DT, comparativ cu cea de acum un an?)

	Frecvența	Procent	Procent valid	Procent cumulată
Cazuri valide				
Mult mai bună	4	30.8	30.8	30.8
Mai bună	4	30.8	30.8	61.5
Aproximativ la fel	4	30.8	30.8	92.3
Mai proastă	1	7.7	7.7	100.0
Total	13	100.0	100.0	

Tabelul nr.11 Percepția membrilor GAL privind accesul local la serviciile pentru populație (Cum apreciați că este în prezent accesul local la serviciile pentru populație, în teritoriul acoperit de GAL DT, comparativ cu cel de acum un an?)

	Frecvența	Procent	Procent valid	Procent cumulată
Cazuri valide				
Mult mai bun	4	30.8	30.8	30.8
Mai bun	5	38.5	38.5	69.2
Aproximativ la fel	3	23.1	23.1	92.3
Mai prost	1	7.7	7.7	100.0
Total	13	100.0	100.0	

Tabelul nr.12 Percepția membrilor GAL privind oportunitățile de ocupare a forței de muncă (Cum apreciați că sunt oportunitățile de ocupare a forței de muncă în prezent, în teritoriul acoperit de GAL DT, comparativ cu cele de acum un an?)

	Frecvența	Procent	Procent valid	Procent cumulată

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

Cazuri valide	Mult mai bune	2	15.4	15.4	15.4
	Mai bune	6	46.2	46.2	61.5
	Aproximativ la fel	4	30.8	30.8	92.3
	Mai proaste	1	7.7	7.7	100.0
	Total	13	100.0	100.0	

Concluzionând, actorii locali au perceput o îmbunătățire medie privind rezultate ale SDL mai bune datorită aplicării metodei LEADER, cuantificată pe o scală:

Nu am remarcat o îmbunătățire	Îmbunătățire medie	Îmbunătățire mare
-------------------------------	--------------------	-------------------

Tema 4: Factorii de succes și de insucces

Aspecte cheie: Influența factorilor interni și externi asupra rezultatelor obținute prin implementarea SDL

Întrebarea de evaluare

5. Care sunt factorii interni și externi care au influențat sau influențează (pozitiv sau negativ) implementarea strategiei și rezultatele obținute? Ce măsuri au fost adoptate până la data evaluării și cu ce efecte? Ce măsuri sunt încă necesare?

Identificarea factorilor interni și externi care au influențat sau influențează (pozitiv sau negativ) implementarea strategiei și rezultatele obținute s-a realizat în principal prin chestionarele adresate membrilor în parteneriatul GAL DT, angajaților GAL DT, dar și prin interviurile realizate cu beneficiarii de proiecte.

--Factorii care influențează sau au influențat negativ depunerea de proiecte la GAL DT (indicați de membrii în GAL DT):

- Lipsa de informare a potențialilor dezvoltatori
- Lipsa de consultanți specifici
- Birocrația mare (inclusiv la nivelul AFIR)
- Suma mică disponibilă pentru acordarea de finanțări proiectelor depuse
- Dependența de OJFIR
- Procedura complicată (GAL + AFIR)
- Reticența fermierilor la autorizare și fiscalizare
- Incapacitatea fermierilor de a se asocia
- Teama de penalități în caz de neimplementare corectă a proiectului
- Lipsa resurselor financiare pentru întocmirea proiectelor și cofinanțare
- Lipsa încrederii / Lipsa curajului/dorinței/ Teama oamenilor de a se implica în ceva ce nu cunosc, nu înțeleg, chiar dacă un consultant le poate scrie proiectul
- Fonduri proprii mici
- Acordarea ajutorului social (bani nemuncați)
- Plecarea forței de muncă în străinătate
- Superficialitatea
- Lipsa capacităților necesare pentru scrierea de proiecte
- POSDRU inefficient

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

- Informația privind posibilitățile de finanțare nu este suficient de user friendly distribuită către potențialii aplicanți, poate neobisnuită cu accesarea fondurilor publice
- Gradul scăzut de cunoaștere și de înțelegere a SDL DT, la nivelul populației din comunitatea acoperită de GAL: *"Cred ca populația din comunitatea acoperită de GAL NU CUNOASTE suficient strategia și necunoscând-o, și neînțelegând-o pe deplin, nu au nici interesul să aplice cu proiecte fiindcă nu văd întregul ci doar copacii, și uneori sunt strict motivați de ideea că "se dau niște bani gratis și dacă atâția iau, hai să luăm și noi". Asta înseamnă că dacă proiectul nu se încadrează decât pe hârtie într-o strategie, aplicantul nici nu va avea implementare plină de succes și nici nu se va bucura de afacerea în sine. Un exemplu sunt pensiunile, care sunt gândite ca spații de cazare pt familia aplicantului plus cazare pt turiști, dar într-o zonă în care uneori promovarea turistică a zonei, este deficitară și atunci nu se văd beneficiile investiției, etc."*
- Lipsa cofinanțării/finanțării
- Nivel scăzut de educație/instruire
- Nivelul de instruire a populației foarte scăzut
- Comoditatea
- Etnia romă
- Infrastructura slab dezvoltată, degradarea satelor (ziduri prabușite etc.)
- Costurile mari ale entităților care dau autorizații de funcționare, de încadrare în termenii legii, autorizații de construcție: *"Accesezi 40 000 euro, din care 20 000 euro sunt aprobări, autorizații, comisioane . etc... persoana respectivă nu își poate atinge obiectivul.."*
- Controalele realizate uneori de oameni care nu acordă importanță specificul proiectelor, care pun întrebări fără rost, se leagă de probleme fără sens care nu au legătură directă cu proiectul (de ex. la o persoană care a accesat fonduri pt albine, a primit banii, a venit în control o doamnă de la Alba, pt a verifica albinele pe tocuri, parfumată, cu parul aranjat nu știu cum. Cum credeți că au reacționat albinele? Doamna respectivă s-a ales cu multe întepături, albine în par , teama, etc (și normal fără chef de lucru)
- O asociație agricolă oferă prea puține servicii pentru a atrage fermierul, inclusiv pentru a fi informat

--Factorii care influențează sau au influențat pozitiv sau negativ depunerea de proiecte la GAL DT (indicați de beneficiarii de proiecte, prin interviuri):

- În mod negativ, ne influențează modificările care se fac la nivel de politici guvernamentale și la Codul fiscal.
- Cursul euro foarte crescut în momentul de față ne influențează negativ, deoarece bugetul a fost făcut în euro și vom fi nevoiți să creștem cofinanțarea.
- Un factor pozitiv în cazul nostru, este că sistemul APIA funcționează bine și ne oferă o anumită predictibilitate pentru a putea face niște planuri de investiție.
- Depunerea de proiecte în parteneriat
- Un factor negativ ar putea fi frecvența schimbărilor legislative legate de fiscalitate, care ar putea conduce la întreruperea activității unor producători sau procesatori

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

- Legislația națională (o parte din timpul care ar putea fi alocat producției este alocat pentru completarea de acte: "Adică, pierd aproape o zi pe săptămână pentru acte. În loc să fac producție, trebuie să mă ocup de acte și asta nu ajută o firmă mică. "

--Factori sau mecanisme care influențează atingerea rezultatelor prevăzute în strategia de dezvoltare locală a GAL DT (menționați de angajații GAL DT):

- Crearea unor criterii de selecție a proiectelor care influențează în mod direct atingerea acestor rezultate
- Birocrația
- Lipsa bugetelor pentru plata procedurilor și serviciilor necesare în demersul depunerii proiectelor
- Membrii parteneriatului, care hotărăsc în privința tuturor modificărilor la SDL
- Comitetul de selecție care are decizia finală în ceea ce privește proiectele care vor fi finanțate
- Profesionalismul echipei GAL/grupul de lucru de la nivelul asociației
- Criteriile de eligibilitate și de selecție locale
- Legislația națională
- Autoritatea de Management și Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale
- Procesul anevoios de autorizare/clasificare
- Obținerea autorizației de construcție în zone protejate(Saschiz și Biertan)
- Proportie mare a populației cu potențial de muncă și populația tânără
- Biodiversitatea excepțională
- Potențialul turistic mare al zonei
- Numărul mare de ONG-uri implicate în dezvoltarea locală, mediu, turism etc.
- Depopularea teritoriului.

Se asimilează factorilor negativi și obstacolele întâmpinate în implementarea strategiei actuale (menționate de angajații GAL DT):

- Abordări diferite la nivel de Autoritate de Management pentru interpretarea unor articole din regulament care au necesitat modificări ale SDL pe parcursul implementării acestora
- Evaluări întârziate ale proiectelor depuse de către GAL la nivelul OJFIR
- Legislația
- Birocrația
- Numărul redus al proiectanților în zonă, gradul scăzut de identificare și recunoaștere a valorilor culturale prezente în mediul rural, lipsa personalului calificat în execuția de lucrări cu tehnici și materiale locale/tradiționale, lipsa unor persoane calificate și atestate de Ministerul Culturii, în cadrul primăriilor localităților catalogate situri UNESCO, care să ofere consultanță și să monitorizeze lucrările de construcții (**pentru măsurile care implică lucrări de construcții**)
- Procesul elaborat de evaluare și selecție.

Totodată, membrii din GAL DT și beneficiarii de proiecte, au indicat unele metode și mijloace pentru creșterea numărului de persoane care depun proiecte pentru accesarea de fonduri la GAL DT:

--Metode și mijloace pentru creșterea numărului de persoane care depun proiecte pentru accesarea de fonduri la GAL DT (indicate de membrii în GAL DT)

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

- O mai bună mediatizare
- Schimbarea legislației în domeniul acordării de fonduri europene
- Atragerea unor surse de finanțare mai mari
- Simplificarea procedurilor/ Normelor de depunere
- Un sistem de trimitere de informații prin SMS către toți cei din zona GAL DT
- Crearea unui centru pentru dezvoltarea afacerilor în agricultură și dezvoltare rurală
- Crearea unui centru de inovare și informare tehnologică în agricultură
- Crearea unui centru pentru promovarea exportului de produse agricole
- Reducerea birocrăției/
- Reducerea documentelor solicitate
- O mai bună informare și mobilizare de către UAT-uri a membrilor acestora, în special a tinerilor
- Implicarea UAT-urilor și sprijinirea potențialilor depunători
- Diseminarea informației prin recomandarea firmelor de consultanță din zonă/Conlucrarea cu firmele de consultanță
- Întâlniri mai dese ale fermierilor cu firmele de consultanță și reprezentanții GAL
- Întocmire de proiecte tip/proiecte cadru pentru accesare de fonduri
- Poate mai multe discuții, și la adunări dar și online, adică o combinație de metode, ar influența potențialii aplicanți să depună proiecte
- Creșterea sprijinului oferit potențialilor aplicanți, inclusiv din partea instituțiilor publice
- Informare pe înțelesul tuturor
- Mai puține taxe la obținerea actelor la dosar
- Susținerea muncii în orice domeniu
- Profesionalism
- Organizarea de prezentari (pentru măsurile care urmează să fie lansate) la care să fie invitate și persoane care au accesat deja fonduri pt proiecte similare și care pot povesti celor care urmează să depună proiecte, avantajele, dar și dificultățile pe care le-au avut, în implementarea proiectului, cât de repede sau cât de ușor au primit banii, anumite aspecte de care să țină cont când scriu un proiect astfel încât să le fie mai ușor la implementare etc
- Explicarea și prezentarea strategiei, într-o manieră prietenoasă, și pentru cei mai puțin familiarizați cu strategiile, ar încuraja oamenii să își gândească potențiala investiție într-un context mai amplu, să se simtă parte a unei echipe și să aplice cu proiecte, în deplină cunoștință de cauză (de ex. prin șezători, s-ar putea prezenta și explica strategia și posibilitățile de aplicare cu proiecte.)
- Introducerea de măsuri stimulative: de ex. prin oferirea de animale (vacii, porci etc.), dar cu răspundere (de ex. la anul să se dea un vițel la schimb)
- Diversificarea animalelor (atrageră de subvenții de la APIA)
- Reducerea cofinanțarilor
- Externalizarea managementului de proiect (în situația în care aplicantul dorește)
- Înființarea unei asociații pentru colectarea laptelui
- Derularea de proiecte în parteneriat
- Emiterea de autorizații, la prețuri accesibile pentru fermieri
- Modificarea legislației din domeniul agriculturii (de ex să stabilească foarte precis rolul unei asociații agricole, fermierii să fie mai motivați sau oarecum obligați să participe la evenimente de informare, ședințe, târguri etc.)

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

- Introducerea de facilități pentru membrii asociațiilor agricole, cu creșterea taxei de membru (de ex. un fermier care face parte dintr-o asociație, să beneficieze mai ușor de finanțări, oferte, recompense în bani, carduri cu care să poată cumpara produse, utilaje, animale.. la un pret mai avantajos, un plus de 10% la subvențiile APIA etc.), dar și de obligații pentru membrii acestora, pentru a crește gradul lor de informare/acces la cunoștințe
- O scrisoare de informare care sa fie distribuita la toata lumea.

-- Metode și mijloace pentru creșterea numărului de persoane care depun proiecte pentru accesarea de fonduri la GAL DT (*indicate de beneficiarii de proiecte*)

- O mai mare alocare pe măsurile de finanțare non-agricole
- Cei interesați ar trebui să se intereseze, dar și primăriile să se implice mai mult în diseminarea informațiilor
- Mai multa publicitate, inclusiv mai multe ședințe de informare.
- Mai multe exemple de bune practici i-ar putea ajuta pe oameni să treacă mai ușor peste scepticism - Informarea este destul de bună la nivelul de GAL, rămâne apoi ca beneficiarul să se decidă asupra acestui aspect, să ia legătura cu o firmă de consultanță sau să înceapă să-și elaboreze singur planul de afaceri..
- Odată cu implementarea cu succes a unui proiect se poate trezi interesul și altor producători să-și autorizeze activitatea, să se alătore parteneriatului sau să depună proiecte pentru dezvoltarea activității lor
- Ce sa zic...persoanele fizice au o contribuție (a se înțelege cofinanțare) si se cam feresc de treaba asta, dar **ar fi bine sa îndrazneasca mai mult pentru** ca, până la urmă, câștiga un proiect.
- Când e vorba de GAL, cel mai bine e ca oamenii sa se duca acolo, când sunt întruniri sa se ducă sa se informeze bine și sa nu le fie frica să întrebe orice acolo, pentru că li se răspunde clar și sunt informați după aceea.
- Pur si simplu să aibă GAL-ul mai multe fonduri pe an; sa primească mai mulți bani, să poată permite sa fie multe proiecte depuse (ar putea sa absoarbă aproape dublu).
- Simplificarea cererii de finanțare (" Eu l-am făcut simplu, dar puteam sa-l fac si mai simplu și-ar fi fost și mai ușor pentru implementare")

Angajații GAL au propus unele **măsuri ar putea fi adoptate pentru creșterea ritmului de depunere și/sau contractare a proiectelor la nivelul GAL DT, dar și pentru creșterea calității și eficienței implementării proiectelor depuse la GAL.**

➤ **Măsuri care ar putea fi adoptate pentru creșterea ritmului de depunere și/sau contractare a proiectelor la nivelul GAL DT :**

- Realocarea de sume între măsuri în funcție de interesul aplicaților
- Crearea în sesiunile de animare, a unor ateliere de idei și schimburi de idei și de experiență, tip "brainstorming", pentru tinerii din zonele rurale, unde să fie invitați consultant, antreprenori din zonă și oameni interesați de finanțări, unde să se poată realiza legături între antreprenori și debutanți
- Diversificarea mijloacelor de promovare ale GAL-ului și ale măsurilor lansate (ex. afișe în magazinele din zona GAL, filmulețe postate pe pagina de facebook a GAL etc.)
- Încurajarea parteneriatelor (acordarea de puncte suplimentare pentru proiecte desfășurate în parteneriat, în ghidurile de finanțare)

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

- Simplificarea regulilor de punere în aplicare
- Furnizarea de informații beneficiarilor „pe înțelesul lor”
- Sprijinirea beneficiarilor în perioada de implementare a proiectelor
- Publicarea pe site-ul <http://www.tarnava-mare.ro> a unor proiecte tip în sprijinul beneficiarilor, similar cu cele publicate la adresa: <http://www.madr.ro/proiecte-tip-in-atentia-beneficiarilor.html>
- Publicarea unor modele orientative de planuri de afaceri (pentru anumite măsuri) pe site-ul <http://www.tarnava-mare.ro>
- Realizarea de povești/testimoniale cu beneficiari ai proiectelor
- Modificarea unor ghiduri cu consultarea publicului interesat
 - **Măsuri care ar putea fi adoptate pentru creșterea calității și eficienței implementării proiectelor depuse la GAL**
- Eliminarea depunerii de către beneficiari a documentelor emise de DSP, Mediu, Garda de Mediu, ANSVSA (negații)
- Angajarea la nivel OJFIR, CRFIR de personal care să se ocupe doar de implementarea LEADER
- Alocarea de resurse financiare sporite pentru proiectele cu construcții-montaj
- Reducerea birocrăției
- Monitorizarea atentă a proiectelor

În ceea ce privește **schimbările apreciate de angajații GAL ca fiind utile în activitatea administrativă și în activitatea de animare a GAL pentru a sprijini implementarea strategiei actuale**, s-au menționat:

- **în activitatea administrativă :**
- Achiziționarea unei mașini de serviciu
- Identificarea unui nou spațiu pentru GAL, mai potrivit pentru volumul mare de activități și pentru specificul acestora (*spațiul în care funcționează biroul este insuficient pentru volumul de activități; de asemenea, compartimentarea spațiului nu asigură organizarea de team-building-uri*)
- Instruirea angajaților pe teme specifice ce țin de implementarea proiectelor, pentru ca – la rândul lor- să poată sprijini beneficiarii măsurilor din SDL
- Cooptarea unei agenții de marketing ca suport în promovare
 - **în activitatea de animare a GAL:**
- Diversificarea și actualizarea permanentă a bazei de date cu potențiali beneficiari
- Schimbarea modului de prezentare în cadrul seminariilor de promovare a măsurilor din SDL – mai puține informații teoretice și mai multe clarificări, discuții libere
- Campanii de promovare a exemplelor de bune practici

Referitor la schimbările dorite de angajații GAL dacă implementarea strategiei ar fi la început, s-au menționat:

- Simplificarea unor măsuri de finanțare sau chiar eliminarea acestora datorită implementării dificile a acestora ținând cont de factorii externi SDL (legislația), dar care au impact direct
- Introducerea unui număr mai mic de măsuri, ceea ce ar genera mai puține ghiduri și alocări financiare pe lansări de apeluri de selecție
- Reducerea numărului de măsuri de finanțare pentru rezultate mai ample

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

- Alocare multifond pentru măsurile din SDL (măsurile să fie complementare și sinergice cu alte programe de finanțare din fonduri europene)
- Creșterea valorii maxime a finanțării nerambursabile pentru proiectele depuse
- Diminuarea numărului de avize/autorizații în faza de depunere a proiectului
- Măsurile dedicate și altor tipuri de beneficiari, precum școli, ONG-uri, cu accent pe inovație
- Sprijinirea mai multor proiecte și de valoare mai mică în domeniul non-agricol
- Promovarea integrării sistematice a dezvoltării durabile în logica de intervenție a SDL, prin adoptarea unor criterii de selecție ecologice, informarea și instruirea solicitanților și beneficiarilor și difuzarea ghidurilor și manualelor
- Pentru măsurile care implică lucrări de construcții în special în zone protejate, situri UNESCO:
 - alocarea unor bugete care să suporte cheltuieli suplimentare de transport și timp, pentru proiectanții care se vor deplasa de la distanță, majoritatea arhitecților fiind segregati în zonele urbane.
 - prevederea unor costuri mai ridicate pentru materialele de construcții în zonele rurale, costuri generate de cheltuieli cu transportul și numărul redus de utilaje și echipe calificate de execuție disponibile.

Recomandare: Aceste schimbări pot fi luate în considerare pentru îmbunătățirea modului de proiectare și implementare ale strategiei viitoare, dar și pentru a realiza modificarea unor fișe de măsuri din actuala strategie a GAL DT.

Angajații GAL DT au menționat și unele lecții învățate din implementarea strategiei actuale care ar putea fi aplicate pentru strategia viitoare:

- Formularea măsurilor de finanțare care să răspundă într-o mai mare măsură nevoilor identificate în comunitățile membre GAL
- Sprijinirea mai multor proiecte axate pe educație și servicii
- Promovarea posibilității schimbului de produse și servicii între spațiul Uniunii Europene și zona G.A.L.
- Accentul care trebuie pus pe selectarea resurselor umane calificate, dar și pe motivarea angajaților (nu doar prin remunerare)
- Importanța acordată „vizitelor de teren” în perioada de evaluare a proiectelor
- Importanța care trebuie acordată cunoașterii ghidurilor în detaliu
- Creșterea numărului de angajați pentru a facilita implementarea strategiei
- Angajarea unui arhitect pentru creșterea gradului de conștientizare a importanței patrimoniului construit
- Identificarea unui sediu mai mare pentru GAL (având în vedere volumul mare de activități; dar și necesitatea organizării unor activități noi și care nu pot fi organizate în sediul actual, ca de ex. team-building, etc.)
- Creșterea accentului care trebuie pus pe monitorizarea proiectelor

Recomandare: Unele din aceste lecții pot servi pentru a realiza modificarea unor fișe de măsuri din actuala strategie a GAL DT sau pentru introducerea de schimbări pentru îmbunătățirea modului de proiectare și implementare ale strategiei viitoare.

Până la data evaluării au avut loc modificări ale unor fișe de măsuri (Măsura 02/2A, Măsura 03/2A, Măsura 01/1B, Măsura 04/3A), dar și modificări ale unor alocări financiare pe măsuri (de ex. majorare la Măsura 08/6B – Dezvoltarea infrastructurii și

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

a serviciilor pentru populație). Aceste modificări au generat efecte (au permis o mai bună absorbție a fondurilor, dar și o creștere a importanței măsurii M08/6B Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor pentru populație, prin majorarea alocării financiare pentru această măsură și posibilitatea de a finanța mai multe proiecte sau cu sume mai mari).

Totodată, s-a anticipat fezabilitatea scăzută a unor indicatori de la anumite măsuri, reflectată în modificările care au avut loc la nivelul SDL DT în luna octombrie 2018.

S-au adoptat astfel măsuri care sprijină implementarea strategiei și obținerea indicatorilor planificați.

În ceea ce privește unii dintre indicatorii percepuți de o parte dintre angajații GAL DT ca fiind mai greu de atins (Numărul total de operațiuni de cooperare, Nr. structuri de cazare autorizate, Numărul de exploatații sprijinite) **recomandăm luarea de măsuri pentru atragerea de potențiali aplicanți** (ex. o promovare sporită a măsurilor, diversificarea metodelor de informare a potențialilor aplicanți, accentul pe metode atractive care influențează și creșterea motivației, dar și monitorizarea atentă a proiectelor care își propun autorizarea structurilor de cazare/creșterea sprijinului acordat pentru beneficiari, în caz de nevoie).

Referitor la noile măsuri care pot influența implementarea strategiei și rezultatele obținute, analiza datelor a relevat că sunt necesare atât modificări privind fezabilitatea unor indicatori (schimbări care s-au realizat deja în luna octombrie 2018, prin revizuirea SDL DT), cât și în ceea ce privește activitatea administrativă și activitatea de animare a GAL, inclusiv adoptarea de măsuri pentru creșterea ritmului de depunere și/sau contractare a proiectelor la nivelul GAL DT, dar și pentru creșterea calității și eficienței implementării proiectelor depuse la GAL.

Astfel de măsuri au fost propuse de mai mulți actori locali (beneficiari direcți, membri în GAL DT, angajați ai GAL DT; măsurile necesare vizează atât creșterea gradului de informare în rândul populației, modul de concepere și de transmitere a informației, sprijinirea derulării de proiecte în parteneriat, alocarea de resurse financiare sporite pentru proiecte de anumit tip (de ex. cu construcții-montaj), identificarea unor spații suplimentare/spațiu nou pentru activitatea GAL DT, achiziționarea unei mașini de serviciu pentru angajații GAL (preferabil un autoturism care să facă față stării actuale a infrastructurii de acces a teritoriului GAL DT), instruirea angajaților GAL pe teme specifice ce țin de implementarea proiectelor, creșterea colaborării GAL DT cu cele 8 UAT-uri, realocarea de sume între măsuri în funcție de interesul aplicanților.

Tema 5: Contribuția SDL la aria de intervenție 6B

Aspecte cheie: Contribuția efectivă a SDL la dezvoltarea locală în zonele rurale, conform criteriilor de evaluare și indicatorilor comuni aferenți ariei 6B

Întrebarea de evaluare:

6. În ce măsură a sprijinit SDL dezvoltarea locală în zonele rurale?

În perioada de evaluare a SDL DT:

- Serviciile și infrastructurile locale în zonele rurale au fost îmbunătățite, chiar dacă nu s-a finalizat încă niciunul dintre cele 24 de proiecte contractate (27.378 de persoane din zonele rurale sunt vizate de SDL DT, dintr-un total de 9.262.851 de

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

persoane la nivel național în zonele rurale, conform datelor din RECENSĂMÂNTUL POPULAȚIEI ȘI AL LOCUINȚELOR 2011, de pe site-ul INS, procentajul populației rurale vizate de strategia de dezvoltare locală fiind astfel de 0,30%).

- Accesul la serviciile și la infrastructurile locale în zonele rurale a crescut (se implementează un proiect prin măsura M06/6B-Investitii in infrastructura sociala și 4 proiecte prin M08/6B- Dezvoltarea infrastructurii si a serviciilor pentru populatie), măsuri prin care 18706 de persoane din mediul rural vor beneficia de servicii/infrastructuri îmbunătățite, altfel spus 0,20% poate fi procentajul populației rurale care beneficiază de servicii/infrastructuri îmbunătățite, conform proiectelor care se derulează în perioada evaluării SDL DT.

- Strategia de dezvoltare locală a determinat crearea de oportunități de ocupare a forței de muncă (13 locuri noi de muncă, în peste jumătate din proiectele finanțate)

Astfel, apreciem că SDL GL sprijină dezvoltarea locală în zonele rurale în măsură medie, pe scala:

În mică măsură	În măsură medie	În mare măsură
----------------	-----------------	----------------

Concluzii, recomandări și lecții învățate

Prezentarea sintetică a concluziilor generale ale evaluării

Evaluarea realizată reflectă progresul implementării strategiei la data de 01.10.2018, dată până la care au fost contractate 24 de proiecte care sunt finanțate prin șase din cele zece măsuri prevăzute în SDL DT.

Din evaluare a reieșit că logica de intervenție a SDL este relevantă față de nevoile socio-economice și potențialul de dezvoltare ale teritoriului, dar și că aceasta este coerentă.

Totodată, obiectivele strategiei au fost atinse în măsură medie, iar probabilitatea atingerii acestor obiective în viitor este ridicată, având în vedere progresul înregistrat până la data evaluării.

S-au obținut unele beneficii datorită metodei LEADER (actorii locali percep o îmbunătățire medie privind gradul de îmbunătățire a capitalului social și a guvernantei la nivel local, dar și cu privire la rezultate ale SDL mai bune datorită aplicării aceste metode).

S-au identificat factori interni și externi care au influențat sau influențează (pozitiv sau negativ) implementarea strategiei și rezultatele obținute, ca de ex. procesul legislativ (modificările Codului fiscal politici guvernamentale), întârzieri în evaluarea proiectelor la AFIR, cursul Euro, costurile pentru autorizații, avize, proceduri, servicii, nivelul de educație/instruire a populație, lipsa de experiență a unor potențiali beneficiari, obținerea autorizației de construcție în zone protejate (Saschiz și Biertan), capacitatea beneficiarilor proiectelor de a identifica și aplica măsuri de corecție atunci când este necesar, numărul redus al proiectanților în zonă, gradul scăzut de identificare și recunoaștere a valorilor culturale prezente în mediul rural, lipsa personalului calificat în execuția de lucrări cu tehnici și materiale locale/tradiționale, lipsa unor persoane calificate și atestate de Ministerul Culturii, în cadrul primăriilor localităților catalogate situri UNESCO, care să ofere consultanță și să monitorizeze lucrările de construcții (pentru măsurile care implică lucrări de construcții), potențialul turistic mare al zonei, numărul mare de ONG-uri implicate în dezvoltarea locală, mediu, turism.

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

Au avut loc modificări ale unor fișe de măsuri (Măsura 02/2A, Măsura 03/2A, Măsura 01/1B, Măsura 04/3A), dar și modificări ale unor alocări financiare pe măsuri (de ex. majorarea alocării financiare la Măsura 08/6B – Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor pentru populație). Aceste măsuri au permis o mai bună absorbție a fondurilor, dar și o creștere a importanței măsurii M08/6B.

Modificările intervenite în fișele măsurilor care au fost revizuite, dar și majorarea alocării financiare la Măsura 08/6B permit o acoperire mai bună a nevoilor care stau la baza elaborării SDL și răspund într-o măsură mai mare schimbărilor dorite de populația din teritoriul GAL DT.

Totodată, s-a anticipat fezabilitatea scăzută a unor indicatori de la anumite măsuri, reflectată în modificările care au avut loc la nivelul SDL DT în luna octombrie 2018 (pentru a sprijini implementarea strategiei și obținerea indicatorilor planificați).

Referitor la noile măsuri care pot influența implementarea strategiei și rezultatele obținute, analiza datelor a relevat că sunt necesare atât modificări privind fezabilitatea unor indicatori , cât și în ceea ce privește activitatea administrativă și activitatea de animare a GAL, inclusiv adoptarea de măsuri pentru creșterea ritmului de depunere și/sau contractare a proiectelor la nivelul GAL DT, dar și pentru creșterea calității și eficienței implementării proiectelor depuse la GAL.

Din evaluare a reieșit și că SDL GL sprijină în măsură medie dezvoltarea locală în zonele rurale.

Prezentarea recomandărilor aferente întrebărilor de evaluare pentru care nu au fost formulate recomandări specifice și a recomandărilor generale

Întrebarea de evaluare 1 În ce măsură logica de intervenție a strategiei de dezvoltare locală este încă relevantă față de nevoile socio-economice și potențialul de dezvoltare ale teritoriului?

Recomandări:

- Revizuirea rezultatelor preconizate (se au în vedere posibile modificări) în ceea ce privește relevanța acestora în abordarea nevoilor și capacităților identificate la nivelul teritoriului GAL DT.
- Definirea clară a impactului așteptat la finalul implementării strategiei
- Definirea de indicatori de impact adecvați pentru a oferi o imagine clară asupra efectelor care se vor obține la finalul implementării strategiei

Întrebarea de evaluare 2 Cât de coerentă este logica intervenției care stă la baza strategiei de dezvoltare locală?

Recomandare: Verificarea periodică a indicatorilor din perspectiva fezabilității acestora și introducerea de modificări/corecții din această perspectivă

Întrebarea de evaluare 3 În ce măsură au fost atinse obiectivele strategiei sau care este probabilitatea atingerii acestor obiective în viitor, având în vedere progresul înregistrat până la data evaluării?

Recomandare: creșterea accentului pe monitorizarea proiectelor și pe identificarea de metode care să sprijine implementarea cu succes a proiectelor aflate în implementare.

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

Întrebarea de evaluare 3.1 În ce măsură a contribuit strategia la dezvoltarea competențelor și capacității locale de a susține dezvoltarea socio-economică a teritoriului?

Similar se impune introducerea unor indicatori în legătură cu dezvoltarea socio-economică a teritoriului (Număr angajați în IMM, PFA și AF, Număr de unități de cazare, Număr sosiri, Numărul de obiective incluse în patrimoniul cultural/comună la care s-au realizat dotări/îmbunătățiri) în bazele de date uzuale cu care lucrează GAL-ul, pentru a permite o analiză viitoare mai facilă privind această întrebare de evaluare specifică.

Întrebarea de evaluare 3.2 În ce măsură strategia a fost capabilă să implice tinerii și femeile? Cu ce efecte?

Recomandări:

Evaluarea modului de implementare a strategiei actuale a relevat importanța introducerii unor indicatori suplimentari de monitorizare, chiar dacă aceștia nu sunt obligatorii (de ex. privind genul sau vârsta reprezentantului beneficiarului proiectului-în cazul în care acesta nu este o autoritate publică locală din teritoriul GAL); apreciem că aceste tipuri de indicatori de monitorizare pot fi introduși în bazele de date uzuale cu care lucrează GAL-ul, pentru a permite în viitor o analiză mai rapidă privind această întrebare de evaluare specifică. De asemenea, indicatorul de monitorizare se poate aplica în viitor, începând de la etapa de aplicare și continuând cu cea de selecție și contractare (pentru a analiza mai în profunzime aspectele legate de gen și vârsta aplicantului/beneficiarului).

Întrebarea de evaluare 4 Ce beneficii au fost obținute datorită metodei LEADER ? (dezvoltarea capitalului social local, rezultatele obținute prin implementarea strategiei, îmbunătățirea guvernancei locale)

Recomandare: creșterea accentului pe implicarea sporită a comunității și factorilor interesați în luarea deciziilor, mai ales la măsurile la care aplicantul este o instituție publică.

Întrebarea de evaluare 5 Care sunt factorii interni și externi care au influențat sau influențează (pozitiv sau negativ) implementarea strategiei și rezultatele obținute? Ce măsuri au fost adoptate până la data evaluării și cu ce efecte? Ce măsuri sunt încă necesare?

Recomandare: Asumarea la nivelul GAL DT a unor măsuri care să permită creșterea ritmului de depunere și/sau contractare a proiectelor, dar și privind creșterea calității și eficienței proiectelor (prin discutarea propunerilor colectate în urma evaluării strategiei, dar și a altor măsuri noi care pot apărea în urma discuțiilor); depunerea în viitor a unui număr mai mare de proiecte favorizează competiția și sprijină selectarea unor proiecte cât mai bune pentru teritoriul GAL, totodată, aceste măsuri trebuie să vizeze o promovare a GAL și a măsurile de finanțare în întreg teritoriul GAL DT pentru a răspunde adecvat nevoilor socio-economice identificate inițial la nivel teritorial și vizate de strategie, dar și pentru a sprijini în acest mod dezvoltarea rurală în toate cele 8 comune ale teritoriului, inclusiv în satele arondate.

Întrebarea de evaluare 6 În ce măsură a sprijinit SDL dezvoltarea locală în zonele rurale?

Recomandări:

- Punctarea suplimentară a proiectelor în care se creează cel puțin un loc de muncă pe perioadă nedeterminată
- Creșterea valorii maxime a finanțării nerambursabile pentru proiectele care vor fi contractate prin măsurile M06/6B-Investiții în infrastructura socială și M08/6B-Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor pentru populație.

Prezentarea recomandărilor generale

Practica a demonstrat că la nivelul GAL DT, dar și la nivelul altor GAL-uri, pot fi proiecte declarate eligibile și selectate pentru finanțare, dar declarate ca neeligibile la nivelul AFIR. Se impune astfel, după fiecare sesiune de cereri de proiecte sau periodic, **reanalizarea/rediscutarea la nivelul GAL a proiectelor declarate eligibile și selectate de GAL, dar declarate ca neeligibile la nivelul AFIR** (pentru a diminua în viitor numărul de astfel de cazuri, dar și pentru o absorbție mai rapidă a fondurilor la nivelul teritoriului GAL).

Tot practica a demonstrat că au avut loc mai multe modificări legislative care au influențat și influențează activitatea GAL. Unele modificări sunt de dată recentă și influențează direct activitatea și modul de lucru la nivelul GAL (ex. GHIDUL GRUPURILOR DE ACȚIUNE LOCALĂ PENTRU IMPLEMENTAREA STRATEGIILOR DE DEZVOLTARE LOCALĂ, Versiunea 05, MANUALUL DE PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ PENTRU COORDONAREA, VERIFICAREA ȘI MONITORIZAREA IMPLEMENTĂRII STRATEGIILOR DE DEZVOLTARE LOCALĂ (SDL) - ediția II, Revizia 2, din data de 09.01.2019). Astfel se impune, o **atenție sporită care trebuie acordată la nivelul GAL în ceea ce privește luarea de măsuri pentru adaptarea rapidă la noile modificări legislative, dar și colaborarea cu cele 8 UAT-uri, membre în GAL, pentru a preveni anularea sau suspendarea unui apel de selecție**, ca de exemplu:

- Introducerea de modificări la nivelul paginii de internet a GAL (publicarea și a variantei simplificate a Apelurilor de selecție lansate, **secțiune cu proiectele finanțate prin intermediul SDL, finalizate – la momentul rambursării ultimei cereri de plată, conform unui format cu elemente obligatorii** etc.)
- Întocmirea apelului de selecție în variantă simplificată cu respectarea conținutului minim prevăzut în Ghidul de implementare aferent sub-măsurii 19.2
- Publicarea variantelor simplificate ale anunțului de selecție în presă scrisă/presă online/mass media, inclusiv în cazul prelungirii
- Afișarea la sediile primăriilor unităților administrativ teritoriale, membre în GAL, precum și pe site-ul GAL, a variantelor simplificate ale anunțului de selecție, inclusiv în cazul prelungirii apelului
- Realizarea de fotografii pentru a face dovada afișării apelului de selecție la sediile autorităților publice, inclusiv în cazul prelungirii apelului.

În ceea ce privește **propunerile de proiecte depuse din partea UAT-urilor membre în GAL, recomandăm ca acestea să aibă la bază informarea, consultarea și participarea cetățenilor la luarea de decizii privind proiectele care influențează semnificativ viața comunității** (de ex. prin consultări/organizarea de întâlniri cu

Raport de evaluare a SDL GAL Dealurile Târnavelor

cetățenii referitoare la modul în care ar trebui să se dezvolte viața unei localități, transparentizarea și fluidizarea procesului de elaborare a actelor normative: consultarea cetățenilor în vederea întocmirii bugetului local etc.). O astfel de măsură este Măsura 08/6B – Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor pentru populație, la care recomandăm în viitor folosirea de metode de consultare și participare publică, înainte de depunerea cererii de finanțare, în cazul în care solicitantul este o autoritate publică locală din teritoriul GAL.

Prezentarea lecțiilor învățate, cu aplicabilitate în viitor

- Reformularea obiectivului general al SDL DT în proiectarea strategiei viitoare (evitarea folosirii cuvântului "dezvoltare" de 2 ori)
 - Creșterea accentului care trebuie pus pe fezabilitatea indicatorilor prevăzuți în strategie, dar și pe colectarea unor indicatori suplimentari pentru a răspunde întrebărilor de evaluare
 - Luarea de măsuri suplimentare în cazul indicatorilor la care se percep/se manifestă dificultăți în atingerea acestora
 - Punerea în practică de măsuri care vizează atât creșterea gradului de informare în rândul populației, modul de concepere și de transmitere a informației, sprijinirea derulării de proiecte în parteneriat, alocarea de resurse financiare sporite pentru proiecte de anumit tip (de ex. cu construcții-montaj), dar și identificarea unui spațiu nou pentru activitatea GAL DT, achiziționarea unei mașini de serviciu pentru angajații GAL (preferabil un autoturism potrivit stării actuale a infrastructurii de acces a teritoriului GAL DT), instruirea angajaților GAL pe teme specifice ce țin de implementarea proiectelor, creșterea colaborării GAL DT cu cele 8 UAT-uri, realocarea de sume între măsuri în funcție de interesul aplicanților
 - Diminuarea numărului de avize/autorizații în faza de depunere a proiectului
 - Măsuri dedicate și altor tipuri de beneficiari, precum școli, ONG-uri, cu accent pe inovație
 - Creșterea valorii maxime a finanțării nerambursabile pentru proiectele depuse
 - Simplificarea și reducerea numărului de măsuri de finanțare
 - Diversificarea și actualizarea permanentă a bazei de date cu potențiali beneficiari/dar și cu beneficiarii actuali
 - Punctarea suplimentară a proiectelor care se desfășoară în parteneriat
 - Sprijinirea mai multor proiecte axate pe educație și servicii
 - Creșterea numărului de angajați pentru a facilita implementarea strategiei
 - Angajarea unui arhitect pentru creșterea gradului de conștientizare a importanței patrimoniului construit
 - Creșterea accentului care trebuie pus pe monitorizarea proiectelor
- Astfel de lecții pot îmbunătăți modul de proiectare și implementare ale strategiei viitoare.

ANEXE

- Ghid interviu beneficiari direcți
- Chestionar parteneri GAL
- Chestionar beneficiari direcți și indirecti
- Chestionar angajați GAL